

СОВЕТ
ВВЕДЕНСКО-СЛОБОДСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ВЕРХНЕУСЛОНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЮГАРЫ ОСЛАН
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫЦ
ВВЕДЕНСКИЙ БИСТЭСЕ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ

РЕШЕНИЕ

07.09.2018

с. Введенская Слобода

КАРАР

№57-245

**Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районның
Введенский бистәсе авыл жирлеге
Уставын кабул итү турында**

“Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль канунының 44нче маддәсенә, “Татарстан Республикасында жирле үзидарәләр турында” Татарстан Республикасы канунының 28.07.2004 ел, № 45-ТРЗ 7нче маддәсенә туры китереп,

**Югары Ослан муниципаль районы
Введенский бистәсе авыл жирлеге Советы
Карап кылды:**

1. Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районның Введенский бистәсе авыл жирлеге Уставын №1 Кушымта буенча кабул итергә.
2. Элеге каарны кануннар белән билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәүенә жибәрергә.
3. Бу карап көченә кергән көннән көчен югалткан дип санарага:
 - жирле үзидарә Советының “Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районның Введенский бистәсе авыл жирлеге” муниципаль берәмлек Уставын кабул итү турында “,07.07.2015нче ел, № 3-19 каары;
 - Югары Ослан муниципаль районның авыл жирлеге Введенский бистәсе Советының “Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районның Введенский бистәсе авыл жирлеге” муниципаль берәмлек Уставына үзгәрешләр һәм ёстәмәләр кертү турында “,от 14.03.2017нче ел №26-122 каары;

**Совет рэисе,
ТР Югары Ослан
муниципаль районның
Введенский бистәсе авыл жирлеге Башлыгы**

Д.В.Морозов

районының

жирлеге Советының

№57-245 каарына

Югары Ослан муниципаль

Введенский бистәсе авыл

7нче сентябрь, 2018нче ел

Күшүмтә №1

**Татарстан Республикасы
Югары Ослан муниципаль районы
Введенский бистәсе авыл жирлеге
Уставы**

Інче бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1нче маддә. “Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Введенский бистәсе авыл жирлеге” муниципаль берәмлекенең исеме һәм хокук статусы

1. “Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Введенский бистәсе авыл жирлеге”муниципаль берәмлекенә авыл жирлеге статусы бирелгән.

2. Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме – “Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Введенский бистәсе авыл жирлеге”(текст буенча алда- жирлек).

3. “Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Введенский бистәсе авыл жирлеге” муниципаль берәмлеке Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы составына керә.

2нче маддә. Жирлекнең территориаль төзелеше

1. Жирлек территориясе составына түбәндәге торак пунктлар керә: Введенский бистәсе саласы, Елезаветино, Медведково, Савино авыллары, Восточная Звезда, Балалар санаториясе, Петропавловская Слобода посёлоклары.

2. Жирлекнең административ үзәге булып Введенский бистәсе саласы торак пункты тора.

3. Жирлекнең чикләре “Татарстан Республикасының Югары Ослан муниципаль районы” муниципаль берәмлеке территорияләренең чикләрен билгеләү һәм статусы һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләр турында” 31.01.2005 ел, №19-ЗРТ Татарстан Республикасы кануны белән билгеләнгән.

4. Жирлек территориясе составына жирләр милек һәм максатчан файдалану формасына карамастан керә.

5. Жирлекнең чикләрен үзгәртү, аларны үзгәртеп кору кануннар билгеләгән тәртиптә, Татарстан Республикасы Кануны тарафыннан тормышка ашырыла.

Зинче маддә. Гражданнарның жирлектә җирле үзидарәне тормышка ашыруга хокукуы

1. Жирлектә җирле үзидарәне тормышка ашыру аның халкы тарафыннан жирле референдумда, муниципаль сайлауларда катнашу юлы һәм туры теләк белдерүнең башка формалары белән, шулай ук әлеге Устав белән караплан жирле үзидарәнең сайлау һәм башка органнары аша тормышка ашырыла.

2. Гражданнар җирле үзидарәне тормышка ашыруда женесенә, расасына, милләтенә, теленә, килеп чыгышына, мөлкәт һәм дәүләт хезмәтендәге хәленә, дингә мөнәсәбәтенә, карашларына, ижтимагый оешмаларда булуына карамастан, бәйсез рәвештә дә, үзләренең вәкилләре аша да тигез хокукка ия.

Жирлек территориясендә дайми яки күбесенчә яшәгән чит ил гражданнары жирле үзидарәне тормышка ашырганда Россия Федерациясе халықара килемшүе һәм федераль кануннар белән туры китергән хокукларга ия.

3. Һәр кеше турыдан-туры җирле үзидарә органнарына һәм дәүләт хезмәтендәге затларга мөрәжәгать итергә, җирле үзидарә органнарының эшчәнлеге турында мәгълумат алырга хаклы.

4. Жирлекнең җирле үзидарә органнары һәм дәүләт хезмәтендәге затлары һәркемгә турыдан-туры аның хокуклары һәм ирегенә кагылышлы документлар һәм материаллар белән танышырга мөмкинлек бирергә бурычлы, шулай ук гражданнарга, канун белән башка нәрсә карапмаган булса, Жирлекнең җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында башка тулы һәм ышанычлы мәгълуматларны алырга мөмкинлек бирергә тиеш.

5. Жирлекнең җирле үзидарә органнары массакүләм мәгълумат чарапары аша һәм башка юл белән халыкны Жирлек һәм аның аерым территорияләре үсешенең иң мөһим мәсьәләләре турында, гомуми кулланышта булган транспорт, торак-коммуналь хуҗалыгы, халыкка хезмәт күрсәтүче ижтимагый-мәдәни һәм башка оешмаларның эшчәнлеге һәм хезмәт челтәре үсеше турында, ижтимагый өстенлекләр турында, җәмәгать тәртибен саклау торышы турында һәм табигатьтәгә һәм техноген характердагы гадәттән тыш чарапар турында дайми хәбәр итеп тора.

6. Гражданнар, оешмалар хокуклары һәм иреге бозылса, җирле үзидарә органнарының һәм дәүләт хезмәтендәге затларның каарлары, гамәлләре (гамъсезлекләре) өчен судка шикаять бирергә хокуклы.

4нче маддә. Жирлекнең җирле үзидарә органнарының төзелеше

1. Жирлекнең җирле үзидарә органнарының төзелешенә, әлеге Уставка туры китереп барлыкка килгән, жирлек Советы, жирлек Башлыгы, жирлек Башкарма комитеты, жирлекнең Ревизия комиссиясе, җирле үзидарәнең башка органнары керә.

2. Жирлекнең җирле үзидарә органнарының төзелешенә үзгәрешләр әлеге Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән тормышка ашырыла.

5нче маддә. Жирлекнең аерым бер урын өчен әһәмиятле булган мәсъәләләре

1. Жирлек кармагында булган жирлекнең аерым бер урын өчен әһәмиятле булган мәсъәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) жирлекнең бюджеты проектын төзү һәм карап чыгу, жирлекнең бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контрольдә тотуны тормышка ашыру, жирлекнең бюджеты үтәлеше турында отчётны төзү һәм раслау;

2) жирлекнең жирле салым һәм жыемнарын билгеләү, үзгәрту һәм юкка чыгару;

3) жирлекнең муниципаль милегендә булган мәлкәткә ия болу, аны куллану һәм аннан файдалану;

4) жирлекнең чикләрендәге торак пунктларда янғын чыгу куркынычсызлығының беренчел чараларын тәэммин итү;

5) жирлек составына кергән жирлекләрдә элементә хезмәте, жәмәгать туклануы, сәүдә, көнкүреш хезмәт күрсәтүне тәэммин итүгә шартлар тудыру;

6) жирлек составына кергән жирлекләрдә ял һәм мәдәният оешмалары хезмәт күрсәтүне тәэммин итүгә шартлар тудыру;

7) жирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүләм спортны үстерүгә шартлар булдыру, муниципаль районның рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын уздыруны оештыру;

8) жирлекнең архив фондын формалаштыру;

9) жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, аларның үтәлешен контрольдә тотуны тормышка ашыру, күрсәтелгән кагыйдәләргә туры китереп жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру;

10) адреслау объектларына адреслар бирү, адресларны юк итү, үзгәрту, урам-юл чөлтәрләре элементларына исемнәр бирү (федераль әһәмияткә ия булган автомобиль юлларыннан кала, региональ автомобиль юллары яки муниципаль жирлек ара әһәмияткә ия булган юллардан кала), муниципаль районның авылара территорияләре чикләрендә планлаштыру структурасы элементлары исемнәрен бирү, шул исемнәрне үзгәрту, юк итү, дәүләт адреслар реестрында мәгълуматны урнаштыру;

11) авыл хужалыгы производствасын үстерүгә булышу, кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерүгә шартлар тудыру;

12) жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча чараларны оештыру һәм тормышка ашыру;

13) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның оешмаларына ярдәм итү, халық дружиналары эшчәнлеге өчен шартлар тудыру;

14) каты коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерым жыю), ташу буенча эшчәнлекне оештыруда катнашу;

15) күмү урыннарын карап тору, ритуаль хезмәтләрне оештыру;

16) жирлек чикләрендәге торак пунктларда халыкны су белән тәэмин итүне, Россия Федерациясе кануны билгеләгән вәкаләтләре кысаларында халыкны ягулык белән тәэмин итүне оештыру;

17) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә урын өчен әһәмиятле булган автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеге;

18) жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телен һәм мәдәниятен үстерүгә ярдәм итү, милләтләр арасында килемчынаны ныгытуга юнәлтелгән чарапарны булдыру һәм тормышка ашыру, күчеп килгән халыкларның ижтимагый һәм культуралы җайлашуын, милләтара (этникара) низахларны булдырмый калуны тәэмин итү;

19) жирлек халкына массакүләм ял итү өчен шартлар тудыру, жирлек халкының массакүләм ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыру, гомуми кулланышта булган су объектларына һәм аларның яр буена гражданнарның ирекле керүен тәэмин итү.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары Югары Ослан муниципль районы составына кергән аерым жирлекләрнең жирле үзидарә органнары белән, Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән яраклаштырып, муниципаль район бюджетыннан шушы жирлекләр бюджетына бирелгән бюджетара трансферлар хисабына, әһәмиятле булган мәсьәләләрне чишү буенча аларга үз вәкаләтләренең бер өлешен тормышка ашыруны тапшыру турында килемчы төзергә хокуклы.

Муниципаль районның жирле үзидарә органнары жирлекнең жирле үзидарә органнары белән, Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән яраклаштырып, муниципаль район бюджетыннан жирлек бюджетына бирелгән бюджетара трансферлар хисабына, әһәмиятле булган мәсьәләләрне чишү буенча аларга үз вәкаләтләренең бер өлешен тормышка ашыруны тапшыру турында килемчы төзергә хокуклы.

Бинчы маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнарының жирлекнең аерым бер урын өчен әһәмияте булган мәсьәләләргә карамаган мәсьәләләрен чишүгә хокуклары

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:

1) жирлек музейларын төзүгә;

2) жирлектә нотариус булмаган очракта, канунда каралган нотариаль эшчәнлек башкаруга;

3) опека һәм тәрбиячелек буенча эшчәнлекне тормышка ашыруды катнашуга;

4) жирлек территориясендәге жирле милли-мәдәни автономияләренең хокукларын тормышка ашыру белән бәйле булган эшчәнлекне тормышка ашыруды шартлар булдыруга;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм Жирлек территориясендә милләтара бәйләнешләр өлкәсендә чарапарны тормышка ашыруга булышлык итүгә;

6) жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятие һәм учреждениеләрнең мобиЛЬЛӘШКӘН әзерлек буенча чараларны оештыруда һәм тормышка ашыруда катнашуға;

7) муниципаль янгын сүндерү сагын булдыруга;

8) туризмны үстерүгә шартлар булдыруга;

9) кеше хокукларын яклаучы ижтимагый контролъне тормышка ашыручи ижтимагый күзәтчелек комиссияләренә ярдәм күрсәтергә һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга булышлык итүгә;

10) инвалидларның ижтимагый оешмаларына ярдәм күрсәтергә, шулай ук “Россия Федерациясендә инвалидларны ижтимагый яклау турында” 24нче ноябрь, 1995нче ел, №181-ФЗ Федераль канунына яраклаштырып бөтенrossия ижтимагый инвалидлар оешмалары төзегән организацийләргә ярдәм итүгә;

11) торак турында канун белән туры китереп гражданнарга муниципаль торак фонды торак йортларын социаль кулланудагы торак фонды торак йортларын найм килешүе буенча бирүгә;

12) жирлек территориясендә яшәгән караусыз хайваннарны тотып алу һәм асрау буенча чараларны тормышка ашыруга;

13) “Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында ” 23нче июнь, 2016нчы ел, №182-ФЗ Федераль канунында каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны тормышка ашыруга;

14) инвалидларның, сәламәтлекләре мөмкинлекләре чикле булган кешеләр өчен физик культура һәм спортны, җиңелләшкән спортны һәм җиңелләшкән физик культураны үстерүгә булышлык итүгә;

15) “Кулланучыларның хокукларын яклау турында” 7нче февраль, 1992нче ел, №2300-1 Россия Федерациясе Канунында каралган кулланучыларның хокукларын яклау буенча чараларны тормышка ашыруга.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары әлеге маддәнең 1нче өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләрне, әгәр бу катнашу федераль кануннар белән каралган булса, башка дәүләт вәкаләтләрен тормышка ашыруда катнашырга хокуклы (“Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль канунына туры китереп аларга тапшырылмаган булса), шулай ук башка муниципаль берәмлекләрнең, дәүләт власте органнарының жирле үзидарә органнары компетенциясенә карамаган һәм федераль кануннар һәм Татарстан Республикасы кануннары белән аларның компетенциясенән алып ташланмаган башка сорауларны чишәргә хаклы, Россия Федерациясе бюджет системаһы бюджетларыннан бирелгән, бюджетара трансферлардан кала, жирлек бюджеты көреме хисабына гына, һәм өстәмә норматив аерым бирелгән сумма буенча салым көреме хисабына чишәргә хаклы.

7нче маддә. Жирлекнең муниципаль ара хезмәттәшлектә катнашуы

Жирлекнең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы федераль канун һәм Татарстан Республикасының жирле үзидарә турында кануны белән туры китереп тормышка ашырыла.

8нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнарының дәүләт власте органнары белән үзара бәйләнеше

Жирлекнең жирле үзидарә органнарының дәүләт власте органнары белән үзара бәйләнеше түбәндәгеләр аркылы тормышка ашырыла:

1) Жирлекнең жирле үзидарә органнарының Жирлекнең ижтимагый-икътисад үсешенә юнәлтелгән дәүләт программаларын тормышка ашыруда катнашуы;

2) Жирлекнең жирле үзидарә органнары белән дәүләт власте органнары арасында шартнамәләр (килешүләр) төзү;

3) дайими яки вакытлы координацион, консультатив, киңәшләшүче башка эшче органнар төзү;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Жирлек Советының законнар чыгаруга хокук инициативасы;

5) кануннарда билгеләнгән башка бәйләнеш формалары.

9нчы маддә. Муниципаль хезмәт хокукуын жайга салу

Жирлектә муниципаль хезмәт хокукуын жайга салу, муниципаль хезмәт вазифаларына таләпләрне, муниципаль хезмәткәрнең статусын билгеләүне, муниципаль хезмәтне үтү шартларын һәм тәртибен кертеп, “Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында” 2нче март, 2007нче ел, №25-ФЗ Федераль кануны, муниципаль хезмәт турында 25нче июнь, 2013нче ел, №50-ЗРТ Татарстан Республикасы Кодексы һәм жирлекнең муниципаль хокук актлары белән тормышка ашырыла.

Пинч үзлек. Халык тарафыннан турыдан-туры жирле үзидарәне тормышка ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашу формалары

10нчы маддә. Халыкның турыдан-туры жирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашуы

Жирлек халкы турыдан-туры жирле үзидарәне тормышка ашыра һәм жирле үзидарәне тормышка ашыруда түбәндәге формаларда катнаша:

1) жирле референдум;

2) муниципаль сайлаулар;

3) жирле үзидарә сайлаган дәүләт хезмәтендәге зат, жирле үзидарә сайлау органы вәкиле, депутат чакыруы буенча тавыш бирү;

4) район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;

5) гражданнар җыены;

6) гражданнарының иҗади хокук инициативасы;

7) ижтимагый территориаль үзидарә;

- 8) авыл жирлеге старостасы;
- 9) халык алдында тыңлаулар, жәмәгатьчелек тикшерүе ;
- 10) гражданнар жыелышы;
- 11) гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы);
- 12) гражданнарны сораштыру;
- 13) жирле үзидарә органнарына халыкның мөрәжәгате;
- 14) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль кануннарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы кануннарына каршы килми торган башка формалар.

Жирлекнең жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятие, учреждение һәм оешмалар белән, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, канун белән башка нәрсә каралмаган булса, килешү нигезендә төзелә.

11нче маддә. Жирле референдум

1. Жирле референдум, федераль кануннарга һәм Татарстан Республикасы кануннарына туры китереп, эһәмиятле булган мәсьәләләрне турыдан-туры Жирлек халкы тарафыннан хәл итү максатыннан уздырыла.

2. Жирле референдум Жирлекнең барлык территорияндә уздырыла.

3. Жирле референдумда яшәү урыннары жирлек чикләрендә урнашкан Россия Федерациясе гражданнары катнаша. Россия Федерациясе гражданнары жирле референдумда гомуми тигез һәм туры теләк белдерү нигезендә яшерен тавыш бирүдә катнаша.

4. Жирле референдумны уздыру турында карап Жирлек Советы тарафыннан түбәндәге инициативалар буенча кабул ителә:

1) жирле референдумда катнашу хокукуы булган гражданнар;

2) сайлау оешмасы, уставларында сайлауларда һәм (яки) референдумнарда катнашу каралган һәм федераль кануннар билгеләгән тәртиптә һәм срокта теркәлгән башка иҗтимагый оешма;

3) бергә тәкъдим ителгән, Жирлек Советы һәм Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе.

5. Жирле референдумны билгеләүгә шартлар булып гражданнар, сайлау оешмалары, башка иҗтимагый оешмалар инициативасы буенча әлеге инициативаны хуплап, федераль кануннарга туры китереп, Жирлек территорияндә теркәлгән, референдумда катнашучыларның 5 проценттан күбрәк булмаган санда жыелган имзалар тора.

6. Жирле референдумны уздыру турында Жирлек Советы белән Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе берлектә тәкъдим иткән инициатива Жирлек Советы каары һәм Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе каары белән теркәлә.

7. Жирлек Советы жирле референдумны, Жирлек Советына алар нигезендә жирле референдум билгеләнгән документлар килгән көннән 30 көн эчендә билгели.

8. Жирле референдумда тавыш бирү нәтижәләре һәм кабул ителгән карап рәсми рәвештә бастырылып чыгарыла (халыкка житкерелә).

9. Жирле референдумда кабул ителгэн карап Жирлек территориясендэ ничшикsez үтэлөргэ тиеш һәм башка дәүләт власте органнары, аларның дәүләт хезмәтендәге затлары яки Жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан расланырга тиеш түгел.

10. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирле референдумда кабул ителгэн каарның үтәлешен, әлеге Уставта билгеләнгән алар арасындагы вәкаләтләр бүленешенә туры китереп, тәэммин итә.

11. Жирле референдумны уздыру турында һәм жирле референдумда кабул ителгэн карап, федераль кануннарга туры китереп суд тәртибендә шикаять бирелә ала.

12. Жирле референдумны әзерләү һәм уздыру тәртибе “Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларына төп гарантияләре һәм референдумда катнашуга хокуклары турында” Федераль канун белән һәм “Жирле референдум турында” Татарстан Республикасы Кануны белән жайга салына.

12нче маддә. Муниципаль сайлаулар

1. Жирлектә муниципаль сайлаулар жирлек Советы депутатларын, жирле үзидарә сайлау органнары вәкилләрен сайлау максатында яшерен тавыш бирү юлы белән гомуми тигез һәм туры сайлау хокукуы нигезендә үткәрелә.

Муниципаль сайлаулар жирлек Советы тарафыннан “Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларына төп гарантияләре һәм референдумда катнашуга хокуклары турында” 12.06.2002 №67-ФЗ Федераль кануны белән каралган вакытка билгеләнә. Федераль канун белән билгеләнгән очракта муниципаль сайлаулар жирлекнең сайлау комиссиясе яки суд тарафыннан билгеләнә.

2. Жирлек Советы депутатын сайлаулар үткәрү өчен “Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларына төп гарантияләре һәм референдумда катнашуга хокуклары турында” Федераль кануны таләпләре белән туры китереп берманатлы һәм (яки) күпмандатлы сайлау округлары оеша.

Жирлек Советы депутатын сайлаулар гамәлдәге канун белән билгеләнгән тәртиптә һәм вакытта үткәрелә һәм мәжбүри, кабатланып була.

3. Жирлек Советы депутаты булып сайлау көненә 18 яше тулган Россия Федерациясе гражданины сайланана ала, жирле үзидарәнең сайлау органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайлап қуелган хезмәттәге шәхесе булып сайлау көненә 21 яше тулган гражданин була ала.

Россия Федерациясенең халыкара килешүләре нигезендә һәм канун белән билгеләнгән тәртиптә жирлек территориясендә дайми яшәүче чит ил гражданнары жирле үзидарә органнарына сайларга һәм сайланырга хокуклары бар, Россия Федерациясе гражданнары кебек үк шундый үк шартларда башка күрсәтелгән сайлауларда катнаша алалар.

4. Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарәнең сайлау органы әгъзаларын, жирле үзидарәнең сайлап қуелган хезмәттәге шәхесләрен сайлауларны әзерләү һәм уздыру гамәлдәге канун белән туры китереп сайлау комиссияләре тарафыннан тормышка ашырыла.

5. Тавыш бирүдә катнашучы сайлаучыларның күпчелек тавышын жыйиган кандидат сайланган булып исәпләнә. Эгәр тавыш бирү бер кандидатура буенча үткәрелгән булса, тавыш бирүдә катнашучы сайлаучыларның 50 процент тавышын жыйиган кандидат сайланган булып исәпләнә. Теркәлгән кандидатлар тигез тавыш жыйиган очракта, алдан теркәлгән кандидат сайланган булып исәпләнә.

6. Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарәнең сайлау органы әгъзаларын, жирле үзидарәнең сайлау нәтижәләре рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

7. Жирлек Советы депутатларын сайлау нәтижәләрен билгеләү тәртибе, кандидатлар исемлекләре арасында һәм кандидатларның исемлеге эчендә депутат мандатларын бүлү, сайланган жирлек Советы депутатларын һәм жирлекнең сайлап куелган хезмәттәге шәхесләрен теркәү һәм Жирлекнең сайлап куелган хезмәттәге шәхесен сайлау нәтижәләрен билгеләү гамәлдәге канун белән билгеләнә.

13нче маддә. Жирлек Советы депутатын, жирлекнең сайлап куелган хезмәттәге шәхесен чакыртып алу буенча тавыш бирү

1. Жирлек Советы депутаты, жирлекнең сайлап куелган хезмәттәге шәхесе, шул исәптән жирлек Башлыгы, гамәлдәге канун һәм бу Устав белән билгеләнгән сәбәп буенча һәм тәртиптә сайлаучылар тарафыннан чакыртып алына алалар.

2. Жирлек Советы депутатын, жирлекнең сайлап куелган хезмәттәге шәхесен чакыртып алуга нигез булып суд тәртибендә расланган депутатның, жирлекнең сайлап куелган хезмәттәге шәхесенең аңа карата сайлаучыларның ышанычын шик астына куйган һәм депутат вазифаларын яки жирлек Советы Башлыгы вазифаларын башкармауында чагылган хокукка каршы конкрет каарлары яки гамәлләре (гамысезлекләре), депутат статусы, жирлек Башлыгы белән туры килми торган гамәлләр эшләү, Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасының кануннары һәм башка норматив хокук актлары, бу Устав һәм башка муниципаль хокук актларын бозу тора.

3. Жирлек Советы депутатын, жирлекнең сайлап куелган хезмәттәге шәхесен чакыртып алу буенча тавыш бирү халык инициативасы буенча үткәрелә.

4. Жирлек Советы депутатын, жирлекнең сайлап куелган хезмәттәге шәхесен чакыртып алу буенча тавыш бирүне үткәру инициативасын күрсәту өчен һәм аны яклап гражданнар имзаларын жыю өчен, муниципаль сайлауларда катнашу хокукуы булган 10 кешедән дә ким булмаган инициатив төркем оеша.

5. Инициатив төркем жирлекнең сайлау комиссиясенә инициатив төркемне теркәү турында үтенеч белән мөрәҗәгать итә. Инициатив төркемнең үтенечендә депутатны, жирлекнең сайлап куелган хезмәттәге шәхесен чакыртып алуга нигез булган хокукка каршы конкрет каарлары яки гамәлләренә (гамысезлекләре) күрсәтмә булырга тиеш, инициатив төркемдәге һәр кешенең һәм жирлек территориясенә аның исеменнән вәкил булып эш иткән шәхесләрнең фамилиясе, исеме, этисенең исеме, туган көне һәм урыны, аны биргән органның исемен яки кодын күрсәтеп, паспорт яки аны алыштыручи документның сериясе, номеры һәм бирү датасы, шулай ук инициатив төркемдәге һәр кешенең һәм жирлек

территориясендә аның исеменнән вәкил булып эш иткән шәхесләрнең тору урыны адресы күрсәтелә. Инициатив төркемнән үтенеченә күрсәтелгән төркемнәң һәрбер әгъзасы кул куярга тиеш. Үтенечкә хокукка каршы конкрет карарлары яки гамәлләре (гамъезлекләре) расланган суд карары беркетелә.

6. Инициатив төркемне теркәү, Жирлек Советы депутатын, жирлекнең сайлап куелган хезмәттәге шәхесен чакыртып алу буенча тавыш бирү үткәрү инициативасына булышлык итү өчен имзалар жыю, жыелган имзаларны тикшерү жирле референдумны үткәрү өчен Канун белән билгеләнгән тәртиптә тормышка ашырыла.

7. Жирлек Советы депутатын, жирлекнең сайлап куелган хезмәттәге шәхесен чакыртып алу буенча тавыш бирүне үткәрү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” Федераль кануны белән каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып жирле референдумны үткәрү өчен канун белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә. Аңа карата чакыртып алу инициативасы күрсәтелгән депутат, жирлекнең сайлап куелган хезмәттәге шәхесе жирлек Советы утырышында катнашырга хаклы, аның депутатларына чакыртып алу буенча тавыш бирү үткәрүгә каршы булуын язмача бирергә хаклы, шулай ук телдән чыгышында чакыртып алу өчен нигез сыйфатында күрсәтелгән шартлар буенча аңлатма бирергә хаклы. Күрсәтелгән депутат, жирлекнең сайлап куелган хезмәттәге шәхесенә жирлек Советы утырыши турында аны үткәргәнче өч көн алдан хәбәр ителә.

8. Депутатны, жирле үзидарәнен сайлап куелган хезмәттәге шәхесен чакыртып алу буенча тавыш бирүне үткәрүне билгеләү турында карар аны кабул иткәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

9. Жирлек Советы депутаты, жирлекнең сайлап куелган хезмәттәге шәхесе аларны чакыртып алу буенча тавыш бирүне үткәрү вакытында чакыртып алуға нигез сыйфатында күрсәтелгән шартлар буенча аңлатма бирү максатыннан инициатив төркем белән тигез нигездә агитация алып бару хокукуна ия.

10. Жирлек Советы депутаты, жирлекнең сайлап куелган хезмәттәге шәхесе, шул исәптән жирлек Башлыгы, чакыртып алу өчен тиешле сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның яртысыннан артыгы тавыш бирсә, чакыртып алынган дип санала.

11. Жирлек Советы депутатын, жирлекнең сайлап куелган хезмәттәге шәхесен чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижәләре рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

12. Жирлекнең сайлау комиссиясе чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижәләренә рәсми рәвештә йомгак ясалганнын соң 5 көн эчендә инициатив төркемгә, жирлек Советына һәм жирлек Советының тиешле депутатына, жирле үзидарәнен сайлап куелган хезмәттәге шәхесенә аны чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижәләре турында язмача рәвештә хәбәр итә.

14нче маддә. Жирлекнең чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Жирлекнең чикләрен үзгәрту һәм жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү Жирлекнең чикләрен үзгәрту һәм жирлекне үзгәртеп коруга халыкның ризалыгын алу максатыннан уздырыла.

2. Жирлекнең чикләрен үзгәрту һәм жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү бөтен жирлек территориясендә уздырыла, яки аның территориясенең аерым өлешләрендә “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” Федераль кануны билгеләгән очракта уздырыла.

3. Жирлекнең чикләрен үзгәрту һәм жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан һәм федераль кануннар һәм “Жирле референдум турында” Татарстан Республикасы Кануны билгеләгән тәртиптә, “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” Федераль канунында каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып билгеләнә.

4. Жирлекнең чикләрен үзгәрту һәм жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, анда сайлау хокуку булган жирлек халкының яртысыннан артығы яки жирлекнең бер өлеше катнашса, булган дип санала. Күрсәтелгән үзгәрту һәм үзгәртеп корулар өчен тавыш бирәдә катнашкан жирлек халкының яртысыннан артығы яки жирлекнең бер өлешенең яртысыннан артығы тавыш бирсә, жирлекнең чикләрен үзгәрту һәм жирлекне үзгәртеп коруга халыкның ризалыгы алынган дип санала.

5. Жирлекнең чикләрен үзгәрту һәм жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү нәтижәләре һәм кабул ителгән карап рәсми рәвештә бастырылып чыгарыла (халыкка житкерелә).

15нче маддә. Гражданнарың турыдан-туры жирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашу инициативасы

1. Жирлек халкы әлеге Устав һәм Жирлек Советы норматив хокук актлары билгеләгән тәртиптә турыдан-туры жирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашу инициативасы хокукуна ия.

2. Турыдан-туры жирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашу инициативасы белән сайлау хокуку булган Жирлек халкының 3 проценттан ким булмаган актив сайлау хокуку булган гражданнар төркеме чыга ала.

3. Турыдан-туры жирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашу инициативасын тормышка ашыру максатларында Жирлек халкы хаклы:

турыдан-туры жирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашу инициативасын тикшерү һәм күрсәтү буенча халыкның яшәү һәм эш урыннары буенча гражданнар жыельшлары һәм башка колектив чаралар оештырырга һәм ўткәрергә;

турыдан-туры жирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашу инициативасын күрсәтүгә ярдәм итү өчен имзалар жыю буенча инициатив төркемнәр оештыру;

турыдан-туры жирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашу инициативасын күрсәтүгә ярдәм итү өчен Жирлек халкыннан имзалар жыю һәм агитация алып баруны кануннарга каршы килми торган юллар белән үткәрү.

4. Жирлекнең жирле үзидарә органнары дәүләт хезмәтендәге затлар һәм органнар Жирлек халкына турыдан-туры жирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашу инициативасын тормышка ашыруда булышлык итәргә тиеш.

5. Гражданнарның турыдан-туры жирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашу инициативасын тормышка ашыру вакытында кертелгән муниципаль хокук актлар проекты, элеге Устав белән билгеләнгән үзләренең компетенцияләре кысаларында жирлек Башлыгы яки Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе тарафыннан Жирлек Советының ачык утырышында аны керткәннән соң өч ай эчендә каралырга тиеш.

6. Гражданнарның турыдан-туры жирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашу инициативасын тормышка ашыру вакытында кертелгән муниципаль хокук актлар проектын караган вакытта гражданнарның инициатив төркем вәкилләренә үзләренең позицияләрен күрсәтеп бирергә мөмкинчелек булдырылырга тиеш.

7. Гражданнарның турыдан-туры жирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашу инициативасын тормышка ашыру вакытында кертелгән муниципаль хокук актлар проектын карап чыгу процедурасы Жирлек Советы Регламентына, Жирлек Башлыгының, Жирлек Башкарма комитетының норматив хокук актларына туры китереп билгеләнә.

8. Гражданнарның турыдан-туры жирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашу инициативасын тормышка ашыру вакытында кертелгән муниципаль хокук актлар проектын карап чыгу нәтижәләре буенча кабул ителгән мотивлаштырылган карары рәсми рәвештә язма формада аны керткән гражданнар төркеменә житкерелергә тиеш.

16нчы маддә. Территориаль иҗтимагый үзидарә

1. Жирлектә территориаль иҗтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданнарның жыелышлары һәм конференцияләр уздыру юлы белән, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә органнары оештыру белән тормышка ашырыла.

2. Территориаль иҗтимагый үзидарә гражданнар яшәгән түбәндәге территориияләр кысаларында тормышка ашырыла: күпфатирлы торак йортлар подъездында; күпфатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; жирлек булмаган торак пункт; гражданнар яшәгән башка территорияләрдә .

3. Территориаль иҗтимагый үзидарә тормышка ашырылган территория чикләре элеге жирлекнең территориясендә яшәгән халык тәкъдиме буенча жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

4. Территориаль иҗтимагый үзидарә тормышка ашырылган территория башка охшаш территория составына керә алмый.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә аның уставы кысаларында юридик зат була ала һәм коммерцияле булмаган оешманың оештыру-хокук формасында дәүләт теркәүен узарга тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарә уставында билгеләнә:

1) ул тормышка ашырылган территория;

2) территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенең максаты, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарының формалашу тәртибе, вәкаләтләре туктатылу, хокуклары һәм бурычлары, органнарының вәкаләтлек вакыты;

4) караплар кабул итү тәртибе;

5) мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук әлеге мөлкәтне һәм финанс чараларын куллану һәм эш алыш бару тәртибе;

6) территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенең туктатылу тәртибе.

7. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлеге мәсьәләләре буенча гражданнарның жыелышлары, конференцияләр аның уставына туры китереп чакырыла.

8. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлеген оештыру һәм тормышка ашыру мәсьәләләре буенча гражданнарның жыелышлары, өчтән бер өлешеннән ким булмаган уналты яше тулган аның территориясе халкы катнашса, тулы хокуклы булып санала.

Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлеген оештыру һәм тормышка ашыру мәсьәләләре буенча гражданнарның конференцияләре гражданнар жыелышында өчтән бер өлешеннән ким булмаган уналты яше тулган аның территориясе халкы тарафыннан сайланган делегатларның өчтән ике өлешеннән ким булмаган кеше катнашса, тулы хокуклы булып санала.

9. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлеген оештыручи гражданнарның конференцияләре, жыелышлары маҳсус вәкаләтлекләренә түбәндәгеләр керә:

1) территориаль ижтимагый үзидарә органнары структурасын билгеләү;

2) территориаль ижтимагый үзидарә уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарын сайлау;

4) территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенең төп юнәлешләрен билгеләү;

5) территориаль ижтимагый үзидарә керемнәре һәм чыгымнарының сметасын һәм аның үтәлеше турында хисапны раслау;

6) территориаль ижтимагый үзидарә органнарының эшчәнлеге турында хисапны карап чыгу һәм раслау.

10. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары:

1) шуши территориядә яшәүче халык ихтыяжларын чагылдыра;

2) гражданнарның конференцияләре, жыелышларында кабул ителгән карапларның үтәлешен тәэмин итә;

3) торак фондын тоту буенча хужалык эшчәнлеге, территорияне төзекләндерү, шуши территориядә яшәүче халыкның ижтимагый-көнкүреш

ихтыяжларын канәгатьләндеругә юнәлтелгән башка хужалык эшләрен, шуны гражданнарың акчаларына да, жирлекнең Башкарма комитеты белән төзегән килешү нигезендә жирлек бюджеты акчаларын кулланып та тормышка ашыра ала;

4) Жирлек Советына, Жирлек Башлыгына һәм Жирлек Башкарма комитетына бу органнар һәм жирле үзидарә органнарының, күрсәтелгән актларны кабул итү аларның компетенциясендә булган дәүләт хезмәтендәге затлар тарафыннан ничшикsez карап чыгарга тиешле муниципаль хокук актларының проектларын кертергә хокукклы.

11. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм тормышка ашыру, жирле бюджеттан тиешле акчаны бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе бу Устав һәм жирлек Советының норматив хокук актлары белән билгеләнә .

17нче маддә. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру тәртибе

1. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру максатыннан халык, жирлекнең жирле үзидарә органнары инициативасы буенча территориаль иҗтимагый үзидарә уставы проектын эшләүне тормышка ашыручы һәм бу территориаль иҗтимагый үзидарә аның чикләрендә тормышка ашырылачак территориядә яшәүче халык жыелышын чакыруны оештыручы инициатив төркем оеша.

2. Гражданнар жыелышы жирлекнең тиешле территориясендә территориаль иҗтимагый үзидарә оештыру турында карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү белән бәйле мәсьәләләр буенча жирлек Советында гражданнар жыелышын тәкъдим итәчәк вәкилне (вәкилләрне) билгели.

3. Территориаль иҗтимагый үзидарә жирлек Советы территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәгән вакыттан оешкан дип санала.

18нче маддә. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү өчен гражданнар жыелышының вәкиле (вәкилләре) тарафыннан жирлек Башлыгына тапшырыла:

1) гражданнар жыелышының барлык вәкилләре тарафыннан имзаланган территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында гариза;

2) һәр вәкилнең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, туган көне һәм урыны, аны биргән органның исемен яки кодын күрсәтеп, паспорт яки аны алыштыручи документның сериясе, номеры һәм бирү датасы, шулай ук һәр вәкилнең тору урыны адресы күрсәтелеп территориаль иҗтимагый үзидарә оештыру турында карар кабул ителгән гражданнар жыелышы беркетмәсе;

3) ике нөсхәдә территориаль иҗтимагый үзидарә уставы.

2. Бу маддәненең 1нче пунктында күрсәтелгән документлардан кала, башка документларны таләп итү рөхсәт ителми.

Вәкилгә, исемлеген һәм аларны алу вакытын күрсәтеп, документларны алу турында расписка бирелә.

3. Жирлек Башлыгы территориаль ижтимагый үзидарә оештыру уставын теркәү турында документлар кергән көннән соң ике көн эчендә аны алдан карап чыгуны һәм уставны теркәү яки аны теркәүне кире кагу турында жирлек Советының карар проектын әзерләүне оештыра.

4. Гражданнар жыелышының вәкилләре территориаль ижтимагый үзидарә уставын алдан карап чыгуда һәм киңәш хокуку белән жирлек Советы утырышында катнашырга хокуклы.

5. Жирлек Советы территориаль ижтимагый үзидарә оештыру уставын теркәү яки аны теркәүне кире кагу турында карарны бу маддәнең 1нче пунктында күрсәтелгән документларны жирлек Башлыгы алган көннән соң 30 көн эчендә карар кабул итә. Уставны теркәүдән баш тарту дәлилләнергә тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарә оештыру уставын теркәүдән баш тарту өчен нигез булып түбәндәгеләр тора:

1) территориаль ижтимагый үзидарә оештыру уставы нормалары Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасының кануннары һәм башка норматив хокук актлары, жирлек Уставы һәм башка муниципаль хокук актларына каршы килүе;

2) бу Уставның 16нчы маддәсенең 4нче пункты таләпләрен үтәмәү.

7. Территориаль ижтимагый үзидарә оештыру максатка ярашлы булмаган дәлилләр буенча территориаль ижтимагый үзидарә оештыру уставын теркәүдән баш тарту рөхсәт ителми.

8. Жирлек Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә оештыру уставын теркәү мәсьәләсе буенча кабул ителгән дәлилләнгән карар өч көн эчендә язмача формада рәсми рәвештә гражданнар жыелышының вәкиленә (вәкилләренә) житкерелергә тиеш.

9. Жирлек Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә оештыру уставын теркәү каары кабул ителгән очракта уставның бер нөхчәсе, аны теркәү турында билге белән, гражданнар жыелышының вәкиленә бирелә, ә икенче нөхчәсе жирлек Советында саклана.

10. Территориаль ижтимагый үзидарә оештыру уставына кертелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр жирлек Советы тарафыннан бу маддә белән билгеләнгән тәртиптә теркәлергә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр аларны теркәгән көннән көченә керә.

19нчы маддә. Авыл торак пункты старостасы

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм авыл торак пунктында яшәүчеләрнең үзара ярдәмләшүен оештыру өчен жирлектә урнашкан авыл торак пунктында урын өчен әһәмиятле булган мәсьәләләрне чишкәндә авыл торак пункты старостасы билгеләнергә мөмкин.

2. Авыл торак пункты старостасы, аның составына әлеге авыл торак пункты кергән жирлек Советы тарафыннан, авыл торак пунктында яшәүче гражданнар

жыене тәкъдиме белән әлеге авыл торак пунктында яшәүче һәм актив сайлау хокуы булган кешеләр арасыннан билгеләнә.

3. Авыл торак пункты старостасы дәүләт вазифасын башкаручы, дәүләт граждан хезмәтен башкаручы, муниципаль вазифа һәм муниципаль хезмәт вазифасын башкаручы шәхес була алмый, жирле үзидарә органнары белән хезмәт бәйләнешләрендә һәм алар белән башка турыдан-туры бәйләнештә була алмый.

4. Авыл торак пункты старостасы итеп түбәндәге шәхесләр билгеләнә алмый:

1) дәүләт вазифасын башкаручы, дәүләт граждан хезмәтен башкаручы, муниципаль вазифа һәм муниципаль хезмәт вазифасын башкаручы;

2) суд тарафыннан эшкә яраксыз яки чикле эшкә яраклы дип табылучы;

3) ябылмаган яки алымаган суд хөкеме булса.

5. Авыл торак пункты старостасының вәкаләтле вакыты 5 ел. Авыл торак пункты старостасының вәкаләтләре вакытыннан алда авыл торак пунктында яшәүче гражданнар жыене тәкъдиме белән аның составына әлеге авыл торак пункты кергән жирлек Советы карары тарафыннан, шулай ук бу Уставының 39нчы маддәсeneң 1нче пунктының 1-7 кече пунктларында билгеләнгән очракларда туктатыла.

6. Авыл торак пункты старостасы аңа йөкләнгән мәсьәләләрне хәл итү өчен:

1) авыл торак пунктында урын өчен әһәмиятле булган мәсьәләләрне чишү буенча жирле үзидарә органнары белән, муниципаль предприятие һәм учреждениеләр һәм башка оешмалар белән хезмәттәшлек итә;

2) халық белән хезмәттәшлек итә, шул исәптән гражданнар жыенында, жыелышларда, конференцияләрдә катнашу юлы белән, мондый чараларның нәтиҗәләре буенча, шул исәптән муниципаль хокук актлары итеп рәсмиләштерелгән, жирле үзидарә органнары тарафыннан һичшикsez карап чыгарга тиешле мөрәжәтләрне һәм тәкъдимнәрне жибәрә;

3) авыл торак пунктында яшәүчеләргә жирле үзидарәне оештыру һәм тормышка ашыру мәсьәләләре буенча хәбәрләр житкәрә, шулай ук жирле үзидарә органнарыннан алымган башка мәгълуматларны аларга житкерүдә булышлык итә;

4) жирле үзидарә органнарына халық алдында тыңлаулар һәм жәмәгать тыңлауларын оештыруда һәм үткәрүдә, авыл торак пунктында аларның нәтиҗәләрен халыкка житкерүдә булышлык итә.

7. Авыл торак пункты старостасының эшчәнлеге һәм статусының башка мәсьәләләре гарантияләре жирлек Советы тарафыннан Татарстан Республикасы кануны белән туры китереп билгеләнә.

20нче маддә. Ачык тыңлаулар, жәмәгать тикшерүләре.

1. Әһәмиятле мәсьәләләр буенча муниципаль хокук актлары проектларын тикшерү өчен жирлек халкы катнашында Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы тарафыннан ачык тыңлаулар уздырылырга мөмкин.

2. Ачык тыңлаулар халық, Жирлек Советы һәм Жирлек Башлыгы инициативасы буенча уздырыла.

Жирлек Советы яки халык инициативасы буенча уздырылган ачык тыңлаулар, Жирлек Советы тарафыннан, ә Жирлек Башлыгы инициативасы буенча-Жирлек Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Ачык тыңлауларга түбәндәгеләр кертелә:

1) әлеге уставны бу норматив хокук актлары белән туры китерү максатыннан, муниципаль берәмлек уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль кануннар, Татарстан Республикасы конституциясе яки кануны қагыйдәнамәләрен төгәл күчәрмә формасында үзгәрешләр керту очракларыннан кала, Жирлек уставы проекты, шулай ук әлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында муниципаль норматив хокук акты проекты;

2) Жирлек бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) Жирлекнең социаль –икътисад үсеше стратегиясе проекты;

4) “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль канунның 13нче маддәсенә туры китереп муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору өчен муниципаль берәмлек халкының гражданнар җыенында тавыш бирү юлы белән ризалыгын алу кирәк булган очрактан кала, Жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре;

5) территорияне төзекләндерү қагыйдәләре проекты, территорияне төзекләндерү қагыйдәләренә үзгәрешләр керту турында муниципаль хокук акты проекты.

4. Ачык тыңлаулар уздыру турында карап гамәлдәге канун һәм жирлекнең муниципаль норматив хокук актларында билгеләнгән срокларда кабул ителә.

5. Аларны уздыру вакытын һәм урынын күрсәтеп, ачык тыңлаулар уздыру турында карап һәм ачык тыңлауларга кертелгән тиешле муниципаль хокук акты проекты гамәлдәге канун һәм жирлекнең муниципаль норматив хокук актларында билгеләнгән срокларда халыкка житкерелергә тиеш.

6. Ачык тыңлаулар уздыру турында карапны бастырып чыгарган көннән алыш аны уздыру көненә кадәр Жирлек халкы Жирлек Башлыгына язма рәвештә ачык тыңлауларга кертелгән мәсьәлә буенча тәкъдимнәрен һәм күрсәтмәләрен, шул исәптән ачык тыңлауларга кертелгән норматив хокук актлары проектына төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәрен юнәлтергә хокуклы. Жирлек Башлыгы кертелгән тәкъдимнәрен һәм курсәтмәләрне гомумиләштерә. Әлеге тәкъдимнәр һәм курсәтмәләр ачык тыңлауларда катнашучыларга житкерелә.

7. Ачык тыңлаулар гамәлдәге канун, жирлекнең муниципаль норматив хокук актларында билгеләнгән срокларда уздырыла. Ачык тыңлаулар чакырылган белгечләр, экспертылар, кызыксынган затлар катнашында уза. Ачык тыңлауларда Жирлекнең теләсә кайсы кешесе катнашырга хокуклы.

8. Ачык тыңлауларны уздыру нәтижәләре буенча, ачык тыңлауларга куелган муниципаль норматив хокук акты проектын кабул итү аларның компетенцияләренә караган жирле үзидарә органнары һәм жирлек дәүләт хезмәтендәге затлар тарафыннан тикшерелергә тиешле тәкъдимнәр кабул ителә.

9. Ачык тыңлауларның нәтижәсө жирлекнең муниципаль норматив хокук акты һәм гамәлдәге канунда каралган срокларда халыкка житкерелергә тиеш.

10. Ачык тыңлауларны оештыру һәм уздыру тәртибе Жирлек Советы раслаган ачык тыңлаулар турында Кагыйдәнамә белән билгеләнә һәм жирлек халкына ачык тыңлауларны үткәрү вакыты һәм урыны турында алдан хәбәр итүне, муниципаль норматив хокук акты белән алдан таныштыруны, жирлек халкының ачык тыңлауларда катнашуын тәэмүн итүче башка чараларны, кабул ителгән каарларны дәлилләүне кертеп, ачык тыңлау нәтижәләрен бастырып чыгарыруны (халыкка житкерүне) күз алдында тотырга тиеш.

11. Жирлек үсесе генераль планнары проектлары, жирне куллау һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияне мижалау проектлары, шулай ук шартлы рәвештә рөхсәт ителгән жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын куллануга рөхсәт бирү мәсьәләләре, рөхсәт ителгән төзелешнең тиешле параметрларыннан читкә китү мәсьәләләре, капитал төзелеш объектларын яңартып төзү буенча расланган жирне куллану һәм төзелеш кагыйдәләре булмаса, ачык тыңлаулар һәм жәмәгать тикшерүләре уздырыла.

12. Бу маддәнең 10нчы пунктында күрсәтелгән нигезнамә буенча ачык тыңлауларны яки жәмәгать тикшерүләрен оештыру һәм уздыру тәртибе төзелеш эшчәнлеге турында канун кагыйдәнамәләрен исәпкә алып жирлек Советы тарафыннан расланган ачык тыңлаулар турында Кагыйдәнамә белән билгеләнә.

21нче маддә. Гражданнар жыелышы.

1. Эһемиятле булган мәсьәләләре тикшерү өчен, халыкны Жирлекнең жирле үзидарә органнары дәүләт хезмәтендәге затлар һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлеге белән таныштыру өчен, территориаль иҗтимагый үзидарәне тормышка ашыру өчен жирлек территориясе бүлгендә гражданнар жыелышлары уздырыла ала. Гражданнар жыелышлары микрорайоннар, торак массивлар, кварталлар, урамнар, торак йортларда уздырыла ала.

2. Гражданнар жыелышлары халык теләге буенча, Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы инициативасы буенча, шулай ук территориаль жәмәгать үзидарә уставында каралган очракларда үткәрелә.

3. Жирлек Советы яки Жирлек Башлыгы инициативасы буенча үткәрелгән гражданнар жыелышлары Жирлек Советы һәм Жирлек Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы буенча үткәрелгән гражданнар жыелышлары Жирлек Советы тарафыннан, территориаль иҗтимагый үзидарә органнарының, жыелышта катнашырга хокуклары булган шушы территориядә яшәүче халык санының 10 процентыннан ким булмаган гражданнар төркеме, шушы территориядә урнашкан предприятие, учреждение, оешма житәкчеләренең язмача тәкъдимнәре буенча билгеләнә.

Гражданнар жыелышын үткәрү турында тәкъдим карап чыгарга тиешле сораулар, жыелышны үткәрү вакыты һәм урыны турында мәгълуматны үз эченә алырга тиеш. Тәкъдим вәкаләтле затлар тарафыннан имзаланырга тиеш, әгәр жыелышны үткәрү инициативасы белән гражданнар төркеме мөрәжәгать иткән

булса-хәрберсенең фамилиясе, исеме, атасының исеме, туган көне, яшәү урыны, адресы күрсәтелгән бу гражданнар тарафыннан имзалана.

Жирлек Советы гражданнар жыелышын үткәрү турында кертелгән тәкъдимне үзенең яқындагы утырышында карый.

Жирлек Советы гражданнар жыелышын үткәрүне максатчан булмаган сәбәпләр буенча кире кагырга тиеш түгел.

5. Гражданнар жыелышын билгеләү һәм уздыру тәртибе территориаль ижтимагый үзидарәне тормышка ашыру максатыннан территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

6. Гражданнар жыелышын үткәрү вакыты һәм урыны турында һәм тикшерүгә куелган сораулар турында әлеге территория халкына жыелышны уздырганчы жиде көн алдан массакүләм мәгълумат чараларын, почта кәгазыләрен, фатирларны (ишегалларын) йөреп, игъланнар һәм башка чараларны кулланып хәбәр итепергә тиеш.

Гражданнар жыелышын әзерләүне һәм үткәрүне Жирлек Башкарма комитеты тәэмин итә.

7. Жыелышлар эшендә 18 яше тулган, шушы территориядә яшәүче, сайлау хокуки булган гражданнар катнашырга хокуклы. Жыелышта катнашырга хокуклы гражданнарың гомуми саны, Россия Федерациясе гражданнарының Россия Федерациясе кысаларында муниципаль сайлаулар үткәргәндә кулланылган тору урыны һәм яшәү урыны буенча теркәү мәгълуматлары нигезендә билгеләнә.

Гражданнар жыелышы, жыелышта катнашу хокуки булган гражданнар санының өчтән бер өлешеннән ким булмаган кеше анда катнашса, тулы хокуклы булып санала.

Жыелыш каары жыелышта катнашкан гражданнарың күпчелек тавышы белән кабул итәлә.

8. Гражданнар жыелышы жирле үзидарә органнарына һәм Жирлекнең жирле үзидарә органнарының дәүләт хезмәтендәге затларга мөрәҗәгать кабул итә ала, шулай ук Жирлекнең жирле үзидарә органнарының дәүләт хезмәтендәге затлар белән үзара бәйләнештә гражданнар жыелышын тәкъдим итүче затларны сайлый ала.

9. ТERRITORIAL İJTIMAGİY ÜZİDARƏNE TORMİŞKA AŞYRU MÄSÝELËLËRE BUENCHA UZDÝRLANAN GRADANNAR JYELYSHI TERRITORİAL İJTIMAGİY ÜZİDARƏ USTAVY BELËN ALARНЫҢ KOMPETENÇİYLƏRENƏ KAAGAN MÄSÝELËLËR BUENCHA KAAR KABUL ITË.

10. Гражданнар жыелышы белән кабул ителгән каарларны, аларның компетенцияләренә кааган мөрәҗәгатьләрдә булган сорауларны чишү каалган жирле үзидарә органнары һәм Жирлек жирле үзидарә органнарының дәүләт хезмәтендәге затлар карап чыгарга тиеш.

11. Гражданнар жыелышын әзерләү һәм үткәрү тәртибе, шулай ук гражданнар жыелышының вәкаләтләре федераль канун, әлеге Устав һәм Жирлек Советының норматив хокук актлары белән билгеләнә.

12. Гражданнар жыелышының нәтиҗәләре рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

22нче маддә. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) әһәмиятле булган мәсьәләләрне тикшерү кирәк булган очракта һәм барлык Жирлек халкы вәкилләренең фикерен ачыклау өчен үткәрелә.

Жирлек территориясендә яшәүче халық арасыннан булган гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы), гражданнар жыелышын чакыру кыенлашкан вакытта, шул исәптән шуши территориядә яшәүче гражданнар жыелышында катнашырга хокукуы булган халық саны 100 кешедән артып китсә, үткәрелә.

2. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышы вәкаләтен тормышка ашыра.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) халық теләге буенча, Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы инициативасы буенча үткәрелә. Жирлек Советы яки Жирлек Башлыгы инициативасы буенча үткәрелгән гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) Жирлек Советы һәм Жирлек Башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халық инициативасы буенча үткәрелгән гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) Жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

4. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) сайланган делегатларның яртысыннан артыгы катнашса, тулы хокуклы булып санала. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) каарлары конференциядә катнашкан делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

5. Гражданнар конференциясен (делегатлар жыелышы) билгеләү һәм уздыру тәртибе, делегатларны сайлау әлеге Устав һәм Жирлек Советының норматив хокук актлары белән билгеләнә.

6. ТERRITORIAL ىجتىماڭىز ۇزىدارەن тормышка ашыру белән бәйле булган мәсьәләләр буенча гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) территориаль ижтимагый ۇزىدارә Уставы белән караган тәртиптә һәм очракта билгеләнә һәм үткәрелә.

7. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) нәтижәләре рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

23нче маддә. Гражданнарны сораштыру

1. Гражданнарны сораштыру Жирлекнең бөтен территориясендә яки бер өлешендә, жирле ۇзидарә дәүләт хезмәтендәге затлар, шулай ук дәүләт власте органнары тарафыннан каарлар кабул иткәндә халық фикерен ачыклау һәм исәпкә алу өчен үткәрелә.

Сораштыру нәтижәләре тәкъдимнәр характеристында була.

2. Гражданнарны сораштыруда сайлау хокукуы булган Жирлек халкы катнаша ала.

3. Гражданнарны сораштыру түбәндәге инициативалар буенча үткәрелә:

1) Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы – әһәмиятле булган мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт власте органнары – республика һәм регионара әһәмиятле объектлар өчен Жирлек жирләрен максатчан куллануны үзгәртү буенча каарлар кабул иткәндә халық фикерен исәпкә алу өчен.

4. Гражданнарны сораштыруны билгеләү һәм уздыру тәртибе Жирлек Советының норматив хокук актлары белән билгеләнә.

5. Гражданнарны сораштыруны билгеләү турында каар Жирлек Советы тарафыннан кабул ителә. Гражданнарны сораштыруны билгеләү турында Жирлек Советы каарында күрсәтелә:

1) сораштыруны үткәрү вакыты һәм датасы;

2) сораштыруны үткәрү вакытында тәкъдим ителәчәк сорау (сораулар) формулировкасы;

3) сораштыру үткәрү методикасы;

4) сораштыру бите формасы;

5) сораштыруда катнашкан Жирлек халкының минималь саны.

6. Жирлек халкы гражданнарны сораштыру үткәрү турында аны үткәргәнче 10 көн алдан хәбәр ителергә тиеш.

7. Гражданнарны сораштыруны билгеләү һәм уздыру белән бәйле чараларны финанслау түбәндәгеләр белән тормышка ашырыла:

1) Жирлек бюджеты акчасы хисабына-Жирлек жирле үзидарә органнары инициативасы буенча сораштыру үткәрелгән очракта;

2) Татарстан Республикасы бюджеты хисабына - Татарстан Республикасы дәүләт власте органнары инициативасы буенча сораштыру үткәрелгән очракта.

8. Сораштыру нәтижәләре ул уздырылганнан соң бер ай эчендә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш. Сораштыру нәтижәләре белән Жирлекнең теләсә кайсы кешесе танышырга хокуклы. Сораштыру нәтижәләре Жирлекнең жирле үзидарә органнары тиешле каарларны кабул иткәндә исәпкә алынырга тиеш.

24нче маддә. Гражданнар жыене

1. Гражданнар жыене халыкның жирле үзидарәне турыдан-туры тормышка ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне турыдан-туры тормышка ашыруда катнашу формасы булып тора.

2. Гражданнар жыене “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” Федераль кануны һәм жирлекнең муниципаль норматив хокук акты белән каралган очракларда үткәрелә.

3. “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль канунның 25.1 маддәсендә каралган очракларда гражданнар жыене үткәрелә ала:

1) күрсәтелгән торак пункт аның составына кергән жирлек чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча, күрсәтелгән торак пункт территориясе башка жирлек территориясенә күчергә мөмкин булган очракта, торак пунктта;

2) гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләләре буенча әлеге торак пункт территориясендә жирлек составына кергән торак пунктта;

3) авыл халкы аз яшәгән территориядә урнашкан яки кыен жирләрдә, бу жирлектә яшәүчеләр саны 100дән ким булган жирлектә жирлекне бетерү турында мәсьәлә буенча;

4) авыл торак пунктында авыл торак пункты старостасына кандидатура күрсәтү мәсьәләсе буенча, шулай ук авыл торак пункты старостасының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылу турында мәсьәлә буенча;

5) авыл торак пунктында гражданнар жыены Россия Федерациясенең муниципаль хезмәт турында канунда каралган очракта муниципаль хезмәт вазифаларын алыштыруга конкурс уздырган вакытта конкурс комиссиясе составына кандидатуралар күрсәтү максатыннан уздырыла.

4. Гражданнар жыены жирлек башлыгы яки сайлау хокуку булган, 10 кешедән дә ким булмаган авыл торак пункты халкының бер төркеме инициативасы буенча жыела ала.

5. Жыен үткәрү инициативасына ярдәм итү өчен жыерга кирәк булган имзаларның саны сайлау хокуку булган, дайми яки күбесенчә яшәүче, торак пункт территорииясендә яшәү урыны буенча теркәлгән, 25 имзадан да ким булмаган гражданнар санының 5 процентын тәшкил итә.

6. Жирлек башлыгы тарафыннан жыелган халык жыены жирлек башлыгы каары белән, инициатив төркем тарафыннан жыелган жыен жирлек Советы каары белән билгеләнә.

7. Торак пункт халкына алдан ук гражданнар жыенын үткәрү урыны һәм вакыты турында хәбәр ителә, алдан ук муниципаль хокук акты проекты һәм гражданнар жыены каарына кертелгән мәсьәләләр буенча материаллар белән таныштырылалар.

8. Жыенда кабул ителгән каарлар муниципаль хокук актлары булып торалар, жирлек башлыгы тарафыннан имзаланалар һәм Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокук актлары реестрына кертелергә тиеш.

25нче маддә. Жирле үзидарә органнарына гражданнар мөрәҗәгате

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнарына гражданнар шәхси һәм коллектив мөрәҗәгате итергә хокуклы.

2. Гражданнарның мөрәҗәгатьләре “Россия Федерациясе гражданнарының мөрәҗәгатьләрен тикшерү тәртибе турында” 2нче май, 2006нчы ел, №59-ФЗ Федераль канунында, “Татарстан Республикасында гражданнар мөрәҗәгатьләре турында” 12нче май, 2003нче ел, №16-ЗРТ Татарстан Республикасы Кануны билгеләгән тәртиптә һәм вакытта каралырга тиеш.

3. Гражданнарның мөрәҗәгатьләрен тикшерү тәртибен һәм вакытын бозган өчен жирле үзидарәнен дәүләт хезмәтендәге затлары Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы кануннарына туры китереп жаваплы булалар.

26нчы маддә. Жирлек халкының жирле үзидарәне турыдан – туры тормышка ашыруның башка формалары һәм аны тормышка ашыруда катнашуы

1. Федераль канунга туры китереп, әлеге Устав белән каралган, жирле үзидарәне турыдан – туры тормышка ашыру формалары һәм аны тормышка ашыруда катнашуы белән беррәттән гражданнар жирле үзидарәне турыдан – туры тормышка ашыруның Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль кануннарга, Татарстан Республикасы кануннарына каршы килми торган башка формаларын тормышка ашыруда катнаша ала.

2. Жирлек халкының жирле үзидарәне турыдан – туры тормышка ашыруы һәм аны тормышка ашыруда катнашуы закончылык һәм ихтыяри принципларына нигезләнә.

Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнен дәүләт хезмәтендәге затлары халыкка Жирлек халкының жирле үзидарәне турыдан – туры тормышка ашыруында һәм аны тормышка ашыруда катнашуында ярдәм итергә тиеш.

Шинче бүлек. Жирлек Советы.

27нче маддә. Жирлек Советы - Жирлекнең жирле үзидарәсенең сайлап куелган органы

1. Жирлек Советы - жирле үзидарәнен дайми гамәлдәге коллегиаль сайлап куелган органы булып тора.

2. Жирлек Советының рәсми исеме – Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районнының Введенский бистәсе авыл жирлеге Советы.

3. Жирлек Советының вәкаләтлек вакыты-5 ел.

4. Жирлек Советы районда яшәүчеләр белән хисаплашырга һәм контролдә булырга тиеш.

5. Жирлек Советының мөһере һәм үзенең атамалары белән бланклары бар.

6. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыруга тотылган акча Россия Федерациясе чыгымнар классификациясенә туры китереп жирлек бюджетында аерым юл белән карала.

28нче маддә. Жирлек Советы составы

1. Жирлек Советы муниципаль сайлауларда сайлап куелган 7 депутаттан тора.

2. Жирлек Советы аның составына Жирлек Советы билгеләгән саннан өчтән ике өлештән ким булмаган депутатларны сайлаганда хокуклы була.

29нчы маддә. Жирлек Советы депутаты статусы

1. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре аны сайлап куйган көннән башлана һәм яңа чакырылыш Жирлек Советы эшен башлаган көннән туктатыла.

2. Жирлек Советы депутаты, бу Устав белән билгеләнгән очраклардан кала, азат ителмәгән эшкә таянып депутат эшчәнлеген төп эш урынындағы хезмәт вазифалары белән берләштереп алыш бара.

3. Жирлек Советы депутаты статусы белән бәйле чикләүләр федераль кануннар белән билгеләнә.

4. Жирлек Советы депутатына үзенең вәкаләтләрен тормышка ашыру өчен кануннар, бу Устав, Жирлек Советы каарына туры китереп шартлар тудырыла.

5. Жирлек Советы депутаты Жирлек Советы раслаган депутат этикасы Кагыйдәләрен, шул исәптән түбәндәге йөкләмәләрне үтәргә тиеш:

1) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыельшы торырга һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә, оешмаларга, вазифаи затларга, муниципаль хезмәткәрләргә һәм гражданнарга, аларның туганнарына яки үзләренә кагылышлы мәсъәләләрне чишкәндә, депутат статусын кулланып, йогынты ясарга тиеш түгел;

2) депутат вазифаларын объектив башкаруда шикләнүләр туганда эш – гамәлләреннән тыельшы торырга тиеш, шулай ук Жирлек Советы дәрәҗәсенә яки аbruена зыян китерергә сәләтле булган конфликт ситуацияләрне булдырмый калырга тиеш;

3) конфликт ситуацияләре килеп чыгу қуркынычы туган очракта, депутат вазифаларын башкаруга комачаулык иткән шәхси қызыксынулар тәэсир итә яки тәэсир итергә мөмкин булган очракта, Жирлек Советына хәбәр итергә һәм аның әлеге конфликт ситуацияләрне булдырмый калдыруны яки жайлауга юнәлтелгән каарларын үтәргә тиеш;

4) Жирлек Советы урнаштырган халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә тиеш;

5) федераль кануннарга туры китереп, конфидинциаль характердагы мәгълуматларга караган мәгълуматларны, Жирлек Советы Депутаты вазифаларын башкарған вакытта депутат эшчәнлеге белән бәйле булмаган үзенә билгеле булган мәгълуматны таратырга һәм шул максатларда кулланырга тиеш түгел;

6) депутат вазифаларын башкару аркасында физик һәм юридик затлардан бүләкләр (буләкләр, акчалата буләкләр, ссудалар, буышлык, күңел ачулар, яллары, транспорт чыгымнары өчен түләүләр һәм башка бүләкләр) алмаска тиеш.

6. Депутат, жирле үзидарәнең сайлау органы заты, жирле үзидарә органының дәүләт хезмәтендәге заты “Коррупциягә каршы тору турында” 25нче декабрь, 2008нче ел, №273-ФЗ Федераль кануны һәм башка федераль кануннарда билгеләнгән тәртиптә чикләүләр һәм тыюларны сакларга һәм вазифаларын үтәргә тиеш. Депутатның, жирле үзидарәнең сайлау органы затының, жирле үзидарә органының дәүләт хезмәтендәге затының вәкаләтләре, муниципаль вазифа башкаручы башка затларның вәкаләтләре “Коррупциягә каршы тору турында” 25нче декабрь, 2008нче ел, №273-ФЗ Федераль кануны, “Аерым категория затларның Россия территориясеннән читтә урнашкан банкларында счёт (вклад) ачырга һәм акча, кыйммәтле эйберләр сакларга, чит ил финанс инструментларын алу һәм (яки) куллануны тыю турында” 7нче май, 2013нче ел, №79-ФЗ Федераль кануны, “Дәүләт вазифасын башкаручы затларның кереме белән чыгымы туры килүен тикшерү турында” Знче декабрь, 2012нче ел, №230- ФЗ Федераль канунында билгеләнгән

тәртиптә чикләүләр һәм тыюларны сакламаган һәм вазифаларын үтәмәгән очракта туктатыла.

7. Россия Федерациясенең коррупциягә каршы тору турында кануны белән туры китереп жирлек Советы депутатының көрөмнәре, чыгымнары, милек һәм милек хәрактерындагы йөкләмәләре турында тапшырылган мәгълуматларының дөреслеге һәм тулы булыш тикшерү Татарстан Республикасы кануны билгеләгән тәртиптә Татарстан Республикасы Президенты каары буенча үткәрелә.

8. Бу маддәнең 7нче өлешенә туры китереп үткәрелгән тикшерү вакытында “Коррупциягә каршы тору турында” 25нче декабрь, 2008нче ел, №273-ФЗ Федераль кануны, “Аерым категория затларның Россия территориясенән читтә урнашкан банкларында счёт (вклад) ачырга һәм акча, кыйммәтле эйберләр сакларга, чит ил финанс инструментларын алу һәм (яки) куллануны тью турында” 7нче май, 2013нче ел, №79-ФЗ Федераль кануны, “Дәүләт вазифасын башкаручы затларның көреме белән чыгымы туры килүен тикшерү турында” Знче декабрь, 2012нче ел, №230- ФЗ Федераль канунында билгеләнгән чикләүләр һәм тыюларны сакламау һәм вазифаларын үтәмәү турында фактлар ачыкланганда, Татарстан Республикасы Президенты тиешле каар кабул итү өчен жирлек Советына, яки судка жирлек Советы депутатының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гаризасы белән мөрәҗәгать итә.

9. Муниципаль хезмәт вазифасын башкаручы шәхеснән көремнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәт хәрактерындагы йөкләмәләре турында мәгълуматлар Югары Ослан муниципаль жирлеге рәсми сайтында мәгълумати-телекоммуникацион “Интернет” челтәрендә һәм (яки) муниципаль хокук актлары билгеләгән тәртиптә массакүләм мәгълумат чарапарында урнаштырыла.

10. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары бинада, махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук аларны үткәрү тормышны тәэмин итү объектларының, транспорт һәм ижтимагый инфраструктура, элемтә эшчәнлеген бозуга китермәгән, жәяүлеләр һәм транспорт йөрешенә, яки гражданнарын торак йортларга, транспорт һәм ижтимагый инфраструктура объектларына керү юлларында комачаулык тудырмаган шартларда, ишегаллары эчендәге территорияләрдә үткәрелә. Мондый очрашулар турында тиешле муниципаль берәмлекнән жирле үзидарә органнарына белдерү таләп ителми. Шул ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарга алдан ук аларны үткәрү вакыты һәм урыны турында хәбәр итергә хокуклы.

11. Жирле үзидарә органнары сайлаучылар белән очрашу үткәрү өчен махсус бүләп бирелгән урыннарны билгелиләр, шулай ук жирле үзидарә органнары тарафыннан сайлаучылар белән очрашу өчен бирелгән биналарның исемлеген һәм аларның бирелү тәртибен билгелиләр.

12. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары жыельышлар, митинглар, демонстрацияләр, йөрешләр һәм пикетлар турында Россия Федерациясе кануны белән туры китереп халык алдындагы чара формасында үткәрелә.

13. Жыельышлар, митинглар, демонстрацияләр, йөрешләр һәм пикетлар турында Россия Федерациясе кануны белән туры китереп депутатның халык алдындагы чара формасында оештырылган һәм үткәрелгән сайлаучылар белән

очрашуларына каршы килүгэ Россия Федерациясе кануны белән туры китереп административ жаваплылык каралган.

30нчы маддә. Жирлек депутатының, Жирлекнең жирле үзидарә органының сайлап куелган әгъзаның, жирлекнең жирле үзидарә органының сайлап куелган дәүләт хезмәтендәге шәхеснең вәкаләтләрен тормышка ашыру гарантияләре

1. Жирлек депутатының, жирле үзидарә органының сайлап куелган әгъзаның, жирле үзидарә органының сайлап куелган дәүләт хезмәтендәге шәхеснең вәкаләтләрен тормышка ашыру гарантияләре федераль кануннар, Татарстан Республикасы кануны белән туры китереп Жирлек Уставы белән билгеләнә.

2. Даими нигездә муниципаль вазифа башкарган кешегә түбәндәгә гарантияләр бирелә:

1) муниципаль хокук актлары белән туры китереп дәүләт хезмәтендәге вәкаләтләрен башкаруны тормышка ашыру өчен уңай шартлар;

2) канунга туры китереп, милек формаларына карамастан, Жирлек бюджеты хисабыннан тулысынча яки өлешчә финансланган, яки канун белән туры китереп салым һәм мәжбүри бурычларын түләү буенча ташламалары булган жирле үзидарә органнарының, предприятие, учреждение һәм оешмаларның дәүләт хезмәтендәге кешеләре тарафыннан беренче чиратта кабул итү хокуки;

3) жирле үзидарә органнары кабул иткән хокук актларына тоткарлыксыз керүгә хокук;

4) Жирлек муниципаль хокук актлары билгеләгән тәртиптә, Жирлек территориясендә урнашкан жирле үзидарә органнарыннан әһәмиятле булган мәсьәләләр буенча вәкаләтләрен тормышка ашыруга кирәк булган мәгълумат алырга, ә федераль кануннар белән каралган очракта – барлык милек формалары булган оешмалардан, җәмәгать оешмаларыннан һәм аларның дәүләт хезмәтендәге кешеләреннән мәгълумат алырга хокук;

5) вакытында һәм тулы күләмдә акчалата түләү алуга хокук;

6) эш (хезмәт) вакытының нормаль дәвамлылыгын билгеләү белән тәэммин ителгән ял, ял көннәре һәм бәйрәм көннәре, шулай ук еллык түләүле төп һәм өстәмә ялга хокук;

7) муниципаль вазифа башкарган кешегә һәм аның гайләсенә, шул исәптән муниципаль вазифа башкарган кеше пенсиягә чыкканнан соң медицина ярдәме күрсәтү;

8) муниципаль вазифа башкарган кешегә, үзенең вазифасын башкарган вакытта хезмәткә яраклылыгын югалткан очракта дәүләт социаль страхованиесенә;

9) Уставта билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда, муниципаль вазифа башкарган кеше пенсия белән тәэммин ителергә, шулай ук федераль кануннарга туры китереп, муниципаль вазифа башкарган кеше, үзенең вазифасын башкарган вакытта үлгән очракта, аның гайләсен пенсия белән тәэммин итү хокуки;

10) федераль кануннар белән, Жирлекнең муниципаль хокук актлары билгеләгән тәртиптә, шартларда һәм очракта үзенең вазифасын башкарган вакытта

көчләү, янаулар һәм башка аның хокукларын бозган гамәлләрдән муниципаль вазифа башкарған кешене һәм аның гайләсөн яклау;

11) эш буенча командировкалар белән бәйле чыгымнарны каплау;

12) Жирлекнең муниципаль хокук актлары билгеләгән тәртиптә, үзенең вазифасын башкарған вакытта транспорт белән тәэмин итү, шулай ук эш буенча шәхси транспортын кулланган өчен компенсация .

3. Даими булмаган нигездә муниципаль вазифа башкарған кешегә әлеге маддәнең 1нче пунктының 1-4 һәм 10нчы кече пунктларында каралган гарантияләр бирелә, шулай ук Жирлекнең муниципаль хокук актлары билгеләгән тәртиптә эш буенча командировкалар белән бәйле чыгымнарның компенсацияләү каралган.

4. Муниципаль вазифа башкарған кешеләргә вазифаларын башкару гарантиясе Жирлек бюджеты хисабына финансдана.

31нче маддә. Жирлек Советы депутатының сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар, шулай ук Жирлек территориясендә урнашкан күмәк хужалыклар, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар белән элемтәдә тора.

2. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында жаваплы һәм аларга отчёт бирә.

3. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында үзенең башкарған эшләре буенча елга бер тапкырдан да ким булмаган хисап тота, аларны Жирлек Советы эшчәнлеге белән даими таныштырып тора, шулай ук айга бер тапкырдан да ким булмаган халыкны кабул итү алыш бара.

4. Жирлек Советы депутаты канунда каралган буенча Жирлек халкының законлы хокукларын, иреген һәм мәнфәгатьләрен яклау буенча, шул исәптән алардан килгән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятыләрне карап чыгырга һәм аларның сорауларының вакытында чишелеше буенча дөрес чаралар күрергә тиеш.

32нче маддә. Яңа сайланган Жирлек Советы эшен оештыру

1. Яңа сайланган Жирлек Советы беренче утырышына Жирлек Советы депутатларының өчтән ике өлеше составында сайланган көннән соң 10 көннән соңга калмыйча жыела.

2. Сайлаулардан соң Жирлек Башлыгын сайлаганчы Жирлек Советының беренче утырышын Жирлек Советының яше буенча олырак булган депутат ача һәм алыш бара.

33нче маддә. Жирлек Советы компетенциясе.

1. Жирлек Советы компетенциясенә түбәндәгеләр керә:

1) Жирлек уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм ёстәмәләр керту;

- 2) Жирлек территориясендә канунга туры китереп гомумүтәлешле кагыйдәләр булдыру;
- 3) Жирлек бюджетын һәм аның үтәлеше турында отчётны раслау;
- 4) Россия Федерациясенең салымнар һәм жыелган акчалар турындағы канунга туры китереп жирле салымнар һәм жыелган акчалар, аларны туләү буенча ташламалар бирелүне булдыру, үзгәртү һәм гамәлдән чыгару;
- 5) Жирлекнең социаль – икътисади үсеш стратегиясен раслау;
- 6) Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән таләпләр буенча жирлекнең коммуналь инфраструктурасы системасының комплекслы үсеш программаларын, жирлекнең транспорт инфраструктурасы системасының комплекслы үсеш программаларын, жирлекнең социаль инфраструктурасы системасының комплекслы үсеш программаларын раслау;
- 7) Жирлекнең чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору буенча инициатива белән чыгу;
- 8) Жирлек Советына депутатлар сайлауны билгеләү һәм Жирлек Советы депутатларын сайлау буенча сайлау округлары схемаларын раслау;
- 9) жирле референдумны билгеләү;
- 10) Жирлек Башлыгын билгеләү;
- 11) Жирлек Башлыгы урынбасарын билгеләү;
- 12) жирлекнең жирле үзидарә органныры структурасын раслау, жирлекнең һәрбер жирле үзидарә органының эчке структурасын һәм штат расписаниесен раслау;
- 11) Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе вазифасына керү буенча конкурс үткәрү тәртибен билгеләү, конкурс комиссиясе әгъзаларын раслау;
- 12) муниципаль жирлек Советына жирлек Советы депутатлары арасыннан жирлек вәкилен сайлау ;
- 13) Жирлек Сайлау комиссиясе әгъзаларын раслау;
- 14) Жирлекнең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору буенча сорауларны тавышка куюны билгеләү, Жирлек Советы депутаты чакыруы буенча тавыш бирү;
- 15) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында закон чыгару инициативасы хокукуын тормышка ашыру;
- 16) Жирлекнең муниципаль милкендә булган мәлкәт белән идарә итү һәм куллану тәртибен билгеләү, шул исәптән федераль канунга туры китереп аларны хосусыйлаштыру тәртибен һәм шартларын билгеләү; Жирлек Советы раслауыннан соң яки килешү буенча тартып алынган муниципаль мәлкәт төрләренең исемлеген билгеләү;
- 17) муниципаль предприятие һәм учреждениеләрне төзү, үзгәртү һәм юкка чыгару турында каарлар кабул итү тәртибен билгеләү, шулай ук федераль канунда башкача билгеләнмәгән булса, муниципаль предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең хезмәтенә тарифларны кую тәртибен һәм аларны куюны билгеләү;
- 18) жирлекнең муниципальара хезмәттәшлекне оештыруда катнашу тәртибен билгеләү;

- 19) жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлегенең материал - техник тәртибен һәм оештыруны булдыруны билгеләү;
- 20) Жирлекнең Ревизия комиссиясен фрмалаштыру;
- 21) жирлек башлыгын отставкага жибәрү турында карап кабул итү ;
- 22) Жирлекнең жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарә органнарының сайлап куелган затларының урындагы мәсьәләләрне чишү буенча вәкаләтләрен үтәүне тикшерү;
- 23) жирлек территориясен төзекләндерү һәм тәртиптә тоту кагыйдәләрен раслау;
- 24) жирлекнең территориаль планлаштыру документларын, жирлекнең төзелешне проектлауның жирле нормативларын, жирлек территориясендә жирләрдән файдалану, һәм төзелешне, жирлекнең генераль планын раслау, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына туры китереп башка төзелеш документларын раслау;
- 25) жирлек территориясендә урамнарга һәм торак пунктларның башка өлешләренә исемнәр бирү һәм исемнәрен үзгәрту ;
- 26) гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен финанс һәм материал ресурсларның жирле резервларын булдыру һәм куллану тәртибен билгеләү;
- 27) специальләшкән муниципаль торак фондының торак йортларын бирү тәртибен билгеләү ;
- 28) жирлек бюджетыннан территориаль ижтимагый үзидарә органнарына кирәkle акчаны бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;
- 29) автоном коммерцияле булмаган оешмалар һәм фондлар формасында коммерцияле булмаган оешмалар төзү турында карап кабул итү ;
- 30) үзенең массакүләм мәгълумат чараларын оештыру;
- 31) Жирлек Уставын һәм Жирлек Советы каарларын аңлату;
- 32) үзенең эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча Жирлек Советы Регламентын һәм башка каарларны кабул итү;
- 33) Жирлек Советы турында Кагыйдәнамәне раслау;
- 34) федераль кануннар, Татарстан Республикасы кануннарына буйсынган муниципаль районнарының сайлап куелган органнарына бирелгән башка вәкаләтләре, шулай ук бу Устав тарафыннан Жирлек Советы компетенциясенә буйсынган башка вәкаләтләре.

федераль кануннар, Татарстан Республикасы кануннарына буйсынган муниципаль жирлекнең сайлап куелган органнарына бирелгән башка вәкаләтләре, шулай ук бу Устав тарафыннан Жирлек Советы компетенциясенә буйсынган башка вәкаләтләре.

2. Жирлек Советы Жирлек Башлыгының, Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесенең эшчәнлеге нәтиҗәләре, Жирлек Башлыгына караган башка жирле үзидарә органнарының эшчәнлеге турында, шул исәптән Жирлек Советы күтәргән мәсьәләләрне чишү турында еллык отчётын тыңлый.

34нче маддә. Жирлек Советының эшләү тәртибе

1. Жирлек Советының эшләү тәртибе бу Устав һәм Жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Жирлек Советының төп эш формасы булып аның Жирлек компетенциясенә кагылышлы сорауларны чишә торган утырышлары тора.

3. Әгәр Жирлек Советы утырышында сайлап куелган депутатларның 50 проценттан кимерәге катнашмаса, ул хокуклы дип санала.

4. Жирлек Советының чираттагы утырышы кирәк булганда, ләкин кимендә өч айга бер тапкыр уздырыла. Чираттан тыш утырышлар Жирлек Башлыгы яки Жирлек Советының билгеләнгән депутатларның кимендә очтән бер өлеше санынча депутатлар төркеме инициативасы буенча чакырыла.

5. Совет утырышлары Жирлек Башлыгы тарафыннан чакырыла. Жирлек Советы депутатлары һәм чакырылган затлар киләсе утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе белән биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырышка –аны үткәрергә бер көн кала хәбәрдәр булырга тиешләр.

6. Жирлек Советы утырышлары ачык һәм белдереп үткәрелә. Жирлек Советының ачык утырышларында Жирлекнең теләсә кайсы кешесе катнаша ала.

Регламент белән каралган очракта, Жирлек Советы ябык утырышлар үткәрү турында карап кабул итергә хаклы, һәм анда Жирлек Советы чакырган затлар гына, шулай ук кануннарга туры китереп утырышта катнашырга хокуки булган затлар катнаша ала.

7. Жирлек Советының һәрбер утырышы беркетмәгә теркәлә һәм язып барыла. Жыелыш беркетмәсенә жыелышның датасы, үткәрү урыны, үткәрү вакыты турында мәгълумат, каралачак барлык сораулар саналып чыга һәм тавыш бирү нәтижәләрен күрсәтеп барлык кабул ителгән каарлар теркәлә. Жирлек Советы жыелышы беркетмәсенә Жирлек Башлыгы кул куйғаннан соң, аның белән Жирлекнең теләсә кайсы кешесе таныша ала.

8. Жирлек Советы утырышларында һәр депутат бер тавышка ия. Жирлек Советы депутаты тавыш бирүгә хокукин үзе башкара. Жирлек Советында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемләп) һәм ябык була ала. Һәр төр тавыш бирүне куллану бу Устав, Жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

35нче маддә. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру

1. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыруны Жирлек Башлыгы башкара.

2. Жирлек Советы Регламентына туры китереп Жирлек Советы компетенциясенә караган сорауларны алдан карау һәм әзерләү өчен Жирлек Башлыгыннан һәм аның урынбасарыннан кала депутатлардан Жирлек Советы эшчәнлегенең төп юнәлешләре буенча дайми комитет оештырыла, шулай ук дайми һәм вакытлы комиссияләр оештырылырга мөмкин. Депутат ике дайми комиссиядә генә эшләргә хокуклы.

3. Муниципаль программаларны, Жирлек Советы каарлары проектларын әзерләү өчен, Жирлеккә кагылышлы әһәмиятле сорауларны тикшерү өчен, Жирлек

Советы каршында аның каары буенча депутатлар, Жирлек Башкарма комитеты вәкилләре, ижтимагый оешмалар, организацияләр һәм предприятиеләр, белгечләр, экспертылар һәм Жирлек халкы составында, партия фракцияләре, эшче, эксперт һәм башка киңәш итүче төркемнәр оеша ала.

36нчы маддә. Жирлек Советының контроль функцияләрне тормышка ашыруы

1. Жирлек Советы Жирлек территориясендә бу Уставның кагыйдәнамәләре үтәлешен, Жирлек Советы кабул иткән норматив актлар, Жирлек бюджеты үтәлешен, бюджеттан тыш акчаларны куллану, Жирлекнең үсеш программаларын, Жирлек Башкарма комитеты һәм жирле үзидарәнен башка органнары эшчәнлеген контролльдә тотуны тормышка ашыра.

2. Жирлек жирле үзидарә органнары һәм аларның вазифаи затлары кануннарны, бу Уставны һәм башка муниципаль хокук актларын бозган очракта, Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы каары нигезендә билгеләнгән фактларны тикшерү өчен депутатлар арасыннан вакытлы контроль комиссияләр оешырга мөмкин.

3. Кануннарга яраклаштырып Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы каары нигезендә Жирлек бюджеты акчаларның максатчан кулланылышын тикшерү (ревизия), муниципаль мөлкәтнең нәтиҗәле кулланылышын тикшерә ала, шулай ук Жирлек Башкарма комитетының башка финанс-хужалык мәсьәләләрен тикшерү үткәрә ала. Тикшерү (ревизия) үткәрергә билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы дәүләт власте органнарыннан белгечләр, бәйсез аудиторлар жәлеп ителә ала.

4. Жирлек Башкарма комитеты, аның Житәкчесе, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, вазифаи затлар, канун белән башка нәрсә билгеләнмәгән булса, Жирлек Советы, аның контроль коиссияләре, Жирлек Советы депутаты мөрәжәгате буенча соратып алынган Жирлек Советын житәкләү белән бәйле мәгълumatны бирергә тиеш, ә кануннарны, муниципаль хокук актларын бозу очраклары ачыкланса, житешсезлекләрне бетерү өчен һәм гаеплеләрне жавапка тарту буенча кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

5. Жирлек Советы Жирлек Башлыгының, Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесенең эшчәнлеге нәтиҗәләре, Жирлек Башлыгына караган башка жирле үзидарә органнарының эшчәнлеге турында, шул исәптән Жирлек Советы күтәргән мәсьәләләрне чишү турында еллык отчётын тыңцый.

6. Жирлек Советы, контроль функцияләрен тормышка ашырганда, Жирлек Башкарма комитетының финанс-хужалык һәм башкарма-курсәтмә бирү эшчәнлегенә катнашырга хокуклы түгел.

37нче маддә. Жирлекнең муниципаль Советына жирлек вәкилен сайлау.

1. Югары Ослан муниципаль район Советына жирлек вәкиле Жирлек Советы депутатлары арасыннан яшерен тавыш бирү юлы белән сайланы.

2. Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан артыгы тавыш бирсә, кандидат сайланган булып санала.

38нче маддә. Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль канунының 73нче маддәсе белән каралган тәртиптә һәм нигездә Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылырга мөмкин.

Жирлек Советы вәкаләтләре шулай ук түбәндәгे очракларда вакытыннан алда туктатыла:

1) жирлек Советы үз-үзен тарату турында карап кабул иткән очракта;

2) Татарстан Республикасы Югары судының Жирлек Советы депутатлар составының хокуксыз булуы турында карапы көченә кергәч, шул исәптән депутатлар үзләренең вәкаләтләрен естеннән төшерсә;

3) федераль кануннарга туры китереп тормышка ашырылган, Жирлекне үзгәртеп кору булган, шулай ук Жирлекне бетергән очракта;

4) шәһәр округы белән берләштерүү аркасында жирлекнең муниципаль берәмлек статусын югалтуы;

5) Жирлек чикләрен үзгәрү нәтиҗәсендә булган очракта, яки жирлекне шәһәр округы белән берләштерүү аркасында килеп чыккан сайлаучыларның саны 25 проценттан артып китсә;

6) гражданнарың туры ихтияры юлы белән кабул ителгән каарларны тормышка ашыру өчен кирәк булган муниципаль хокук актларын чыгару вакыты бозылса.

2. Жирлек Советы вәкаләтенең вакытыннан алда туктатылыуы аның депутатларының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылыуна сәбәп була.

3. Жирлек Советы вәкаләте вакытыннан алда туктатылган очракта вакытыннан алда сайлаулар федераль канун белән билгеләнгән срокларда үткәрелә.

39нчы маддә. Жирлек Советының үз-үзен тарату турында карап кабул иту тәртибе

1. Жирлек Советының үз-үзен тарату турында карапы Жирлек Башлыгы яки Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан ким булмаган депутатлар төркеме инициативасы буенча кабул ителә ала.

2. Үз-үзен тарату турында карап кабул иту инициативасы күрсәтелә алмый:

1) Жирлек Советын сайлаганнан соң беренче елы эчендә;

2) Жирлек бюджеты кабул ителгән һәм аның үтәлеше турында отчёт расланган вакытта;

3) яңа Жирлек Башлыгын сайлаганчы Жирлек Башлыгы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктаткан очракта.

3. Жирлек Советының үз-үзен тарату турында язмача тәкъдиме үз-үзен тарату сәбәпләрен күрсәтергә тиеш, шулай ук аңа үз-үзен тарату сәбәпләрен дәлилләгән материаллар куелырга тиеш.

4. Үз-үзен тарату турында сорауны алдан карап чыгу буенча Жирлек Советы депутатлары саныннан комиссия төзелә. Жирлек Советы яки Жирлек Башлыгы карары буенча Жирлек Советының үз-үзен тарату турында мәсьәләсе халық тыңлауларына куелырга мөмкин.

5. Жирлек Советының үз-үзен тарату турында мәсьәләне карау дәвамлылығы Жирлек Советы депутатлары һәм Жирлек халкы тарафыннан үз-үзен тарату инициативасының барлық шартлары һәм нигезләрен һәр яклап һәм объектив тикшерү мөмкинлегенә гарантия бирергә тиеш. Үз-үзен тарату турында карар үз-үзен тарату инициативасы күрсәтелгән көннән алыш ике ай узганнан соң кабул ителә ала.

6. Жирлек Советының үз-үзен тарату турында карары яшерен тавыш бирү юлы белән Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән ике өлеш тавыш белән кабул ителә.

7. Жирлек Советы тарафыннан үз-үзен тарату турында тәкъдиме кире кагылса, кабат үз-үзен тарату турында инициатива үз-үзен тарату мәсьәләсе буенча тавыш биргән көннән алыш бер елдан да иртәрәк була алмый.

40нчы маддә. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда түбәндәге очракларда туктатыла:

- 1) үлгән очракта;
- 2) үз теләге буенча отставкага киткәндә;
- 3) суд тарафыннан хезмәткә яраксыз яки чикле эшкә яраклы дип табылса;
- 4) суд тарафыннан билгесез юкка чыккан дип яки үлгән дип табылса;
- 5) аңа карата гаепләү суд карары законлы көченә керсә;
- 6) Россия Федерациясе чикләренә яшәргә китсә;
- 7) Россия Федерациясе гражданлыгы бетсә, Россия Федерациясе халыкара килешү катнашучысы-чит дәүләт гражданлыгы бетә, шуңа күрә чит ил гражданины жирле үзидарә органнарына сайлана ала;
- 8) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алыша;
- 9) Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылса;
- 10) хәрби хезмәткә алыша яки аны алыштыра торган альтернатив граждан хезмәтенә алыша;
- 11) федераль канунда билгеләнгән башка очракларда.

2. Үзенең вәкаләтләрен башкаручы Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда “Россия Федерациясенә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль канун билгеләгән чикләүләрне үтәмәгән очракта туктатыла.

3. Жирлек Советы депутатының вәкаләтләрен туктату турындагы карары бу маддәнең 1нче өлешенең 1-7,10нчы пунктларында күрсәтелгән очракларда депутат вәкаләтләре туктатылган көннән соң 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, әгәр бу очрак жирлек Советы сессияләре арасында булса, өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

4. Жирлек Советы депутатының вәкаләтләре бу маддәнең 1нче өлешенең 8нче пунктларында күрсәтелгән очракларда жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижәләрен рәсми рәвештә бастырып чыгарган көннән соң туктатыла.

5. Жирлек Советы депутатының вәкаләтләре бу маддәнең 1нче өлешенең 9нчы пунктларында күрсәтелгән очракларда жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән туктатыла.

6. Татарстан Республикасы Президенты жирлек Советы депутатының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәҗәгать иткән очракта вәкаләтләрне вакытыннан алда туктатуга нигез булып жирлек Советына әлеге гариза кергән көн санала.

7. Жирлек Советы депутатының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылса, депутатны өстәмә сайлаулар федераль канун, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы белән туры китереп билгеләнә.

IV нче бүлек. Жирлек башлыгы

41нче маддә. Жирлек Башлыгы – Жирлекнең югари дәүләт хезмәтендәге шәхесе

1. Жирлек Башлыгы Жирлекнең югари дәүләт хезмәтендәге шәхесе булып тора.

2. Жирлек Башлыгы Жирлек Советы тарафыннан сайланы һәм аның рәисе вәкаләтләрен башкара.

3. Жирлек Башлыгы вазифасының рәсми исеме-Татарстан Республикасы Югари Ослан муниципаль районы Введенский бистәсе авыл жирлеге Башлыгы.

4. Жирлек Башлыгы вазифасы буенча Югари Ослан муниципаль районы Введенский бистәсе авыл жирлеге Советы депутаты була.

5. Жирлек Башлыгы бер үк вакытта жирлек Советын һәм жирлекнең Башкарма комитетын житәкли.

42нче маддә. Жирлек Башлыгын сайлау тәртибе

1. Жирлек Башлыгы яңа сайланган Жирлек Советының беренче утырышында Жирлек Советы депутатлары арасыннан яшерен тавыш бирү юлы белән Жирлек Советы вәкаләте вакытына сайланы.

2. Жирлек Башлыгын сайлау Жирлек Советы депутатлары күрсәткән кандидатлар арасыннан, шул исәптән Жирлек халкы, ижтимагый оешмалар, Татарстан Республикасы Президенты тәкъдимнәре нигезендә сайланы.

3. Сайланганнан соң Жирлек Башлыгы түбэндәгечә ант бирә:

“Миңа йөкләнгән Введенский бистәсе авыл жирлеге Башлыгының зур бурычларын тормышка ашырганда Россия Федерациясе кануннарын һәм Конституциясен, Татарстан Республикасы кануннарын һәм Конституциясен, Введенский бистәсе авыл жирлеге Уставын үтәргә, Введенский бистәсе авыл жирлеге кешеләренең мул тормышын тәэммин итү өчен бөтен белемемне һәм көчөмне күярга, кеше һәм гражданин хокукларын сакларга ант итәм”.

43нче маддә. Жирлек Башлыгының статусы

1. Жирлек Башлыгы дайми нигездә эшли.

2. Жирлек Башлыгын Югары Ослан муниципаль районы Советына дайми нигездә башкаручы вазифага сайланган очракта, ул жирлек Башлыгы вазифаларын азат итәлмәгән нигездә тормышка ашыра.

3. Жирлек Башлыгы үзенең эшчәнлегендә, бу Устав һәм федераль канунга туры китереп, Жирлек Советына һәм Жирлектә яшәүче халық контролълегендә һәм отчётында .

4. Жирлек Башлыгы елга бер тапкыр Жирлек Советына үзенең эшчәнлеге нәтижәләре турында, шул исәптән жирлек Советы куйган мәсьәләләрне чишү турында еллык отчётларын тәкъдим итә.

5. Жирлек Башлыгы “Коррупциягә каршы тору турында” 25нче декабрь, 2008нче ел, №273-ФЗ Федераль кануны, “Аерым категория затларның Россия территориясеннән читтә урнашкан банкларында счёт (вклад) ачырга һәм акча, кыйммәтле эйберләр сакларга, чит ил финанс инструментларын алу һәм (яки) куллануны тыю турында” 7нче май, 2013нче ел, №79-ФЗ Федераль кануны, “Дәүләт вазифасын башкаручы затларның кереме белән чыгымы туры килүен тикшерү турында” Знче декабрь, 2012нче ел, №230- ФЗ Федераль кануны, “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль канун һәм башка федераль кануннар билгеләгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәргә һәм вазифаларын башкарырга тиеш.

44нче маддә. Жирлек Башлыгының вәкаләтләре

Жирлек Башлыгы:

1) башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары белән, дәүләт хакимије органнары белән, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәттә Жирлек исеменнән эш алып бара, Жирлек исеменнән ышаныч языннан башка эш йөртә;

2) Жирлек Советы эшен оештыра, Жирлек Советы утырышларын жыя һәм аларда рәислек итә, жирлек Советы утырышының чираттан тыш чакырылышын таләп итергә хокуклы;

3) Жирлек Башкарма комитеты эшчәнлеге белән бер генә кеше идарәсе принципларында идарә итә һәм Район Башкарма комитеты компетенциясенә кергән вәкаләтләрне үтәү өчен шәхси җаваплылык алып бара;

4) үзенең вәкаләтләре кысаларында Жирлек Советы һәм Жирлек Башкарма комитеты эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча хокук актлары чыгара;

5) бу Устав белән билгеләнгән тәртиптә, Жирлек Советы кабул иткән норматив хокук актларына кул күя һәм халыкка житкәрә, шулай ук Жирлек Советы утырышлары беркетмәләренә кул күя;

6) Жирлек Советы эшчәнлегендә жәмәгатьчелек фикерен исәпләү һәм ачыклык булдыру буенча чаралар күрә;

7) халыкны кабул итә, аларның мөрәжәгатьләрен, гаризаларын һәм шикаятыләрен карауны оештыра;

8) Жирлек бюджетында карапланча, Жирлек акчасы белән идарә итә, шул исәптән Жирлек Советы эшчәнлеген тәэммин итү һәм тотуга акчаларны бүлүче булып тора, банк учреждениеләрендә жирлекнең бюджет һәм башка счёtlарын ача һәм яба;

9) Жирлек Советы контроль вәкаләтләрен тормышка ашыруны көйли;

10) канунга һәм бу Уставка туры китереп, халыкның үз ирке белән кабул ителгән карапларын тормышка ашыру буенча Жирлек Советының хокук актларын кабул итүне оештыра;

11) Жирлек Советы карауына жирлек бюджеты проектын һәм аның үтәлеше турында отчётны, жирлек үсеше программалары һәм план проектлары һәм аларның үтәлеше турында отчётны тапшыра;

12) Жирлекнең жирле үзидарә органнарының Татарстан территориясендә эшләп килүче башкарма хакимият федераль органнарының территориаль органнары, башка федераль органнар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара бәйләнешен булдыра;

13) Жирлек Советының муниципаль хезмәткәрләрен вазифага билгели һәм вазифадан азат итә, аларның эшчәнлеген контролльдә тота, аларга карата кызыксындыру чараларын һәм дисциплинар җаваплылыкны куллана;

14) Жирлек исеменнән дәүләт хакимияте органнары белән, башка муниципаль берәмлекләр белән икътисад һәм ижтимагый-мәдәният өлкәсендә хезмәттәшлек турында килешүнамәләр һәм килешүләр төзи, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара бәйләнеш турында һәм гамәлләрне килештерү турында килешүнамәләр һәм килешүләр төзи;

15) жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле үзидарә органнарына федераль кануннар һәм Татарстан Республикасы кануннары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган әһәмиятле булган мәсьәләләрне чишү буенча аерым дәүләт вәкаләтләрен тормышка ашыруны булдыра;

16) муниципаль берәмлекләр башлыкларының идарә итүе турында федераль кануннар белән, Татарстан Республикасы кануннары белән бирелгән башка вәкаләтлекләрне, шулай ук бу Устав, Жирлек Башлыгы компетенциясенә караган Жирлек Советы караплары белән бирелгән башка вәкаләтлекләрне тормышка ашыра.

45нче маддә. Жирлек Башлыгы Ярдәмчесе

1. Жирлек Башлыгы тәкъдиме буенча Жирлек Советы тарафыннан депутатлар арасыннан Жирлек Башлыгы ярдәмчесе сайланы.

2. Жирлек Советы депутаты Жирлек Башлыгы ярдәмчесе булып, аны сайлау өчен Жирлек Советы депутатларының яртысыннан артык өлеше тавыш биргән булса, сайланган дип санала.

3. Жирлек Башлыгы ярдәмчесе Жирлек Советы Регламенты билгеләгән вазифаларны бүлү белән туры китергән функцияләрне, Жирлек Башлыгы йөкләмәләрен башкара, ә ул вакытлыча булмаган очракта (авыру яки ялы сәбәпле) яки ул үз вазифаларын башкара алмаган очракта яки вакытыннан алда вәкаләтләре туктатылганда, Жирлек Башлыгы вазифаларын башкара.

4. Жирлек Башлыгы ярдәмчесе үзенең вәкаләтләрен азат ителмәгән нигездә тормышка ашыра.

5. Жирлек Башлыгы ярдәмчесе вәкаләтләре вакытыннан алда бу Уставның 40нчы маддәсендә каралган нигездә вакытыннан алда туктатыла.

6. Жирлек Башлыгы ярдәмчесе Жирлек Башлыгы инициативасы буенча кабул ителгән Жирлек Советы каары белән яки Жирлек Советы депутатлары арасыннан өчтән бер өлешеннән ким булмаган төркемнең таләбе буенча теләсә кайсы вакытта вазифасыннан чакыртып алына ала. Жирлек Башлыгы ярдәмчесен чакыртып алу турында каар Жирлек Советы депутатлары арасыннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

46нчы маддә. Жирлек Башлыгы вәкаләтләренең вакытыннан алда туктатылуы

1. Жирлек Башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда түбәндәге очракларда туктатыла:

1) үлгән очракта;

2) үз ризалагы белән отставкага китсә;

3) “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль канунның 74нче маддәсенә туры китереп отставкага жибәрелсә;

4) “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль канунның 74нче маддәсенә туры китереп вазифасыннан баш тартса;

5) суд каары нигезендә эшкә яраксыз яки өлешчә эшкә яраклы дип табылса;

6) суд тарафыннан билгесез юкка чыккан дип яки үлгән дип табылса;

7) ана карата гаепләү суд каары законлы көченә керсә;

8) Россия Федерациясе чикләренә яшәргә китсә;

9) Россия Федерациясе гражданлыгы бетсә, Россия Федерациясе халыкара килешү катнашучысы-чит дәүләт гражданлыгы бетә, шуңа күрә чит ил гражданины Районның жирле үзидарә органнарына сайланы ала, чит дәүләт гражданлыгын яки торырга рөхсәт алса;

- 10) сайлаучылар тарафыннан чакыртылып алынса;
- 11) сәламәтлеге буенча Жирлек Башлыгы вәкаләтләрен башкара алмауы турында суд тәртибендә билгеләнсә;
- 12) “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль канунга туры китереп тормышка ашырылган, Жирлекне үзгәртеп кору булган, шулай ук Жирлекне бетергән очракта;
- 13) муниципаль берәмлек чикләрен үзгәрү нәтиҗәсендә булган очракта, жирлекнең сайлаучыларның саны 25 проценттан артып китсә;
- 14) аның шәһәр округы белән күшүлүү аркасында жирлекнең муниципаль берәмлек статусын югалтуы;
- 15) гражданнарның туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән кааррларын тормышка ашыру өчен таләп ителгән муниципаль хокук актын бастырып чыгару срокларын бозу;
- 16) “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль канун һәм башка федераль кануннар билгеләгән чикләүләрне сакламаган очракта.

2. Жирлек Башлыгы вәкаләтләре “Коррупциягә каршы тору турында” 25нче декабрь, 2008нче ел, №273-ФЗ Федераль кануны, “Аерым категория затларның Россия территориясеннән читтә урнашкан банкларында счёт (вклад) ачырга һәм акча, кыйммәтле әйберләр сакларга, чит ил финанс инструментларын алу һәм (яки) куллануны тыю турында” 7нче май, 2013нче ел, №79-ФЗ Федераль кануны, “Дәүләт вазифасын башкаручы затларның кереме белән чыгымы туры килүен тикшерү турында” Знче декабрь, 2012нче ел, №230- ФЗ Федераль кануны, “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль канун һәм башка федераль кануннар билгеләгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәмәгән һәм вазифаларын башкармаган очракта туктатыла.

3. Бу маддәнең 1нче өлешенең 1-11,14 һәм 15нче пунктларында күрсәтелгән дәлилләр буенча, Жирлек Башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, яңа Жирлек Башлыгын сайлау Жирлек Советының якындагы утырышында башкарыла.

4. Жирлек Башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта яңа Жирлек Башлыгын сайлау мондый вәкаләтлек туктатылган көннән соң кимендә алты айдан соңга калмыйча сайланы.

Шул ук вакытта жирлек Советы вәкаләтләре вакыты чыгарга алты айдан ким вакыт калган булса, жирлек Советы составыннан жирлек Башлыгын сайлау яңа сайланган жирлек Советының беренче утырышында тормышка ашырыла.

5. Татарстан Республикасы Президентының (Татарстан Республикасы Премьер Министры) жирлек Башлыгын вазифадан азат итү турында хокук акты нигезендә, яки жирлек Советының жирлек Башлыгын отставкага жибәрү турында карары нигезендә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган жирлек Башлыгы әлеге хокук актын яки карарны суд тәртибендә шикаять бирә, суд карары законлы көченә

кермичә жирлек Советы үзенең составыннан сайлана торган жирлек башлыгын сайлау турында каар кабул итергә хаклы түгел.

6. Жирлек Башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, яки аңа карата суд каары буенча кулга алыш процессуаль көчләү чаралары кулланганда, яки вазифасыннан вакытлыча азат иткән вакытта аның вәкаләтләрен вакытлыча жирлек Башлыгы Урынбасары башкара.

47нче маддә. Ышанычын югалту сәбәпле муниципаль вазифа башкаручы шәхесләрне эштән алу (вазифасыннан азат итү)

1. Федераль кануннары, Татарстан Республикасы кануннары, муниципаль норматив хокук актларында каарлган тәртиптә муниципаль вазифа башкаручы шәхесне ышанычын югалту сәбәпле эшленнән алу (вазифасыннан азат итү) түбәндәгә очракларда була:

1) шәхеснең аның белән бәйле булган мәнфәгатьләр каршылыгын булдырмый калу һәм (яки) җайга салу буенча чаралар күрмәү;

2) үзенең керемнәре, чыгымнары, мәлкәте һәм мәлкәт характерындагы йөкләмәләре турында мәгълуматларны һәм хатыны (ире) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мәлкәте һәм мәлкәт характерындагы йөкләмәләре турында мәгълуматларны тапшырмаганда, яки дөрес булмаган, яки тулы булмаган мәгълуматлар тапшырганда;

3) федераль канун билгеләгән очраклардан кала түләүле нигездә коммерцияле оешманың идарә итү органы эшчәнлегендә катнашканда;

4) шәхес эшкуарлык эшчәнлеген тормышка ашырса;

5) Россия Федерациисе халықара килешүе һәм Россия Федерациисе кануны белән башка нәрсә каарлмаган булса, идарә итү органнары, попечительләр һәм күзәтчелек советлары, башка чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмалар составына һәм Россия Федерациисе территориясендә эшләп килүче аларның структур бүлекчәләре составына керсә.

2. Муниципаль вазифа башкаручы шәхес аңа буйсынган шәхеснең низах мәнфәгатьләрен китереп чыгарган яки чыгарырга мөмкин булган шәхси кызыксынуы турында билгеле булса, ышанычын югалту сәбәпле эштән алынырга (вазифасыннан азат ителергә) тиеш, шулай ук аңа буйсынган шәхес низах мәнфәгатьләрен булдырмый калу яки җайга салу буенча чаралар күрмәгән өчен ул башкарган вазифасыннан азат ителергә тиеш.

3. Муниципаль вазифа башкаручы шәхескә карата коррупцион хокук бозу башкарганы өчен ышанычын югалту сәбәпле эштән алу (вазифасыннан азат итү) кебек жәза куллану, анда шәхес тиешле вазифа башкарган жирле үзидарә органы тарафыннан “Коррупциягә каршы тору турында” 25нче декабрь, 2008нче ел, №273-ФЗ Федераль канунының 15нче маддәсендә каарлган ышанычын югалту сәбәпле эштән алынган шәхесләр реестрына кертелә.

48нче бүлек. Жирлек Башкарма комитеты

48нче маддә. Жирлек Башкарма комитеты-Жирлек жирле үзидарәсенең башкарма-боеру органы

1. Жирлек Башкарма комитеты- Жирлек жирле үзидарәсенең башкарма-боеру органы булып тора.

2. Жирлек Башкарма комитетының рәсми исеме – Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районаны Введенский бистәсе авыл жирлеге Башкарма комитеты.

3. Жирлек Башкарма комитеты Жирлек Советы белән хисаплашырга һәм контролльдә булырга тиеш.

4. Жирлек Башкарма комитетының мөһере һәм үзенең атамалары һәм билгеләнгән үрнәктә Жирлек гербы сурәте белән бланклары, шулай ук аңа тапшырылган гражданлык хәле актларын дәүләт регистрациясе үткәрү вәкаләтләрен тормышка ашыру өчен Россия Федерациясе гербы сурәте белән мөһере бар.

5. Жирлек Башкарма комитеты эшчәнлеген оештыруга тотылган акча Россия Федерациясе чыгымнар классификациясенә туры китереп жирлек бюджетында аерым юл белән карала.

49нчы маддә. Жирлек Башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитет структурасы Жирлек Советы тарафыннан Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе тәкъдим итүе буенча раслана.

2. Жирлек Башкарма комитеты структурасына Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе, аның урынбасары, Башкарма комитетының башка дәүләт хезмәтендәге шәхесләре керә.

50нче маддә. Башкарма комитет вәкаләтләре

Жирлек Башкарма комитеты:

1) планлаштыру, бюджет, финанслар һәм хисап өлкәсендә:

- Жирлек бюджеты проектын, Жирлек иҗтимагый-икътисад үсешенең комплекслы программаларын һәм план проектларын эшләүне тәэмин итә;

- Жирлек бюджеты, Жирлекнең иҗтимагый-икътисад үсешенең комплекслы программалары һәм план проектлары үтәлешен оештыра;

- Жирлекнең иҗтимагый-икътисад өлкәсендә торышын характерлаучы статистик күрсәткечләрне туплауны оештыра, һәм күрсәтелгән мәгълumatларны Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә дәүләт власте органнарына тапшыруны оештыра;

2) жирлек территориясендә муниципаль милек белән идарә итү өлкәсендә, предприятие, учреждение һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- Жирлекнен муниципаль милкендә булган муниципаль мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын булдыру, сатып алу, куллану, идарә итү һәм арендалау буенча мәсьәләләрне чишә;

- Жирлек Советы каары билгеләгән очракта, Жирлек Советы раслауына (килешүенә) милекне тартып алу турында, шул исәптән аны приватизацияләү турында тәкъдимнәрен әзерли һәм кертә ала ;

- муниципаль милектә булмаган предприятие һәм оешмалар белән Жирлекнен ижтимагый-икътисад үсешендә хезмәттәшлек турында килешү төзи; Жирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәту өлкәсендә төрле милек формаларын булдыруга булышлык итә;

- муниципаль заказларны формалаштыра, урнаштыра, муниципаль заказларның үтәлешен тормышка ашыра, бу эшләргә каралган Жирлекнен үзенец материал һәм финанс чараларын кулланып Жирлек кирәк-яраклары өчен эшләргә заказ бирүче була;

- “Коммерцияле булмаган оешмалар турында” 12нче гыйнвар, 1996нчы ел, №7-ФЗ Федераль канунының 31.1 һәм 31.3 маддәләре билгеләгән вәкаләтләре кысаларында социаль ориентлашкан коммерцияле булмаган оешмаларга ярдәм күрсәтә;

3) территориаль планлаштыру, жирне һәм башка табигать ресурсларын куллану, әйләнә-тирә мохитны саклау өлкәсендә:

- Жирлек Советы раслауына Жирлекне территориаль планлаштыру документлары проектларын, һәм Россия Федерациясе Төзелеш кодексы белән туры кiterеп башка төзелеш документациясен әзерли һәм кертә, аларны тормышка ашыруны тәэмин итә;

- Жирлекнен муниципаль милкендә булган жирләрне рациональ куллану һәм саклауны планлаштыру һәм оештыруны тормышка ашыра;

- Жирлек территориясендә урнашкан жирләрне, канунда билгеләнгән тәртиптә, бирә, шул исәптән сатып алу юлы белән тартып ала;

- халыкка экологик хәл турында мәгълумат бирә, предприятиеләр, оешмалар һәм учреждениеләрнең әйләнә-тирә мохитка зыян кiterүче табигатьтән файдалану турында кануннарны боза торган гамәлләре турында тиешле органнарга хәбәр итә;

4) төзелеш, транспорт һәм элемтә өлкәсендә:

- муниципаль төзелеш фонды төзелешен һәм тотуны оештыра, аның хисабын алып бара, жирлек территориясендә торак төзелеше өчен үңайлыклар тудыруны тәэмин итә;

- жирлек торак пунктлары чикләрендә урын өчен әһәмиятле булган автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген тормышка ашыра;

- муниципаль транспорт оешмаларын булдыру юлы белән, яки килешү буенча шәхси һәм башка транспорт оешмаларын транспорт хезмәте күрсәтергә жәлеп итү юлы белән халыкка транспорт үңайлыкларын булдыру өчен һәм муниципаль район чикләрендә жирлекләр арасында транспорт хезмәте күрсәту өчен шартлар тудыра;

- халыкны элемтә хезмәте күрсәту белән тәэмин итү өчен шартлар тудыруны тәэмин итә;

5) авыл хужалыгы һәм эшмәкәрлек үсеше өлкәсендә:

- авыл хужалыгы производствосы үсешенә булышлық итә;
 - кече hем урта эшмәкәрлек үсешенә шартлар тудыра;
- 6) торак- коммуналь, көнкүреш, сәүдә hем башка хезмәт күрсәту өлкәсендә:
- Россия Федерациясе кануны белән билгеләнгән вәкаләтләре қысаларында жирлек чикләрендә электр-, жылылык- hем су белән тәэммин итүне оештыра;
 - халыкның жәмәгать туклануы, сәүдә, көнкүреш хезмәт күрсәту белән тәэммин итү өчен шартлар тудыра;
 - социаль найм килешүләре буенча бирелә торган торак урыннарга мохтаж сыйфатындагы гражданнар исемлеген билгеләнгән тәртиптә алыш бара;
 - халыкның ялын оештыру өчен hем мәдәният оешмалары хезмәте белән тәэммин итү өчен шартлар тудыра;
 - жирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын hем массакүләм спортны үстерүгә шартлар булдыру, жирлекнәң рәсми физкультура-сәламәтләндерү hем спорт чараларын уздыруны оештыра;
 - жирлек территориясендә халыкның массакүләм ял итү өчен шартлар тудыра hем халыкның массакүләм ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыра, гомуми кулланышта булган су объектларына hем аларның яр буена гражданнарның ирекле керүен тәэммин итә;
 - күмү урыннарын карап тора, ритуаль хезмәтләрне оештыра;
 - жирлекнәң архив фондын формалаштыра;
- 7) төзекләндерү өлкәсендә:
- каты коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерым жыю), ташу, эшкәртү, юкка чыгару, заарсызландыру, күмү буенча эшчәнлеген оештыра;
 - жирлек территориясен төзекләндерү буенча эшчәнлекне оештыра;
 - адреслау объектларына адреслар бирә, адресларны юк итә, үзгәртә, урам-юл чeltärläre элеменларына исемнәр бирә (федераль әһәмияткә ия булган автомобиль юлларыннан кала, региональ автомобиль юллары яки муниципальара әһәмияткә ия булган юллардан кала), жирлек территорияләре чикләрендә планлаштыру структурасы элементлары исемнәрен бирә, шул исемнәрене үзгәртә, юк итә, дәүләт адреслар реестрында мәгълumatны урнаштыра;
- 8) гражданнарның хокукларын hем ирекләрен саклау, законлылыкны тәэммин итү, халыкны hем территорияне гадәттән тыш чаралардан саклау өлкәсендә:
- Жирлек территориясендә кануннарның, дәүләт власте органнарының hем жирле үзидарә органнарының актларын саклауны, гражданнарның хокукларын hем ирекләрен саклауны тәэммин итә;
 - билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яки арбитраж судында дәүләт власте органнарының hем дәүләт хезмәтендәге затларның, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең hем оешмаларның жирле үзидарә хокукларын бозган актларына шикаять бирә;
 - жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга hем аларның берләшмәләренә ярдәм итә;
 - халык дружиналары эшчәнлеге өчен шартлар тудыра;
 - жирлекнәң торак пунктлары чикләрендә янгын чыгу куркынычсызлығының беренчел чараларын үткәрүне тәэммин итә;

- үзенең вәкаләтләре кысаларында һәм билгеләнгән тәртиптә халыкка гадәттән тыш чараларның килеп чыгуы яки чыгарга мөмкин булыу турында вакытында кисәтү ясый һәм хәбәр итүне тәэмин итә;

- муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, жирлек депутатын чакырту буенча тавыш бируге әзерләү һәм үткәрудә оештыру һәм материал – техник тәэмин итүне тормышка ашыра, жирлек чикләрен үзгәртү буенча, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бируге тормышка ашыра;

- собраниеләр, митинглар, урам йөрешләре, демонстрация һәм пикетлауларны үткәрү, спорт, тамаша һәм башка массакүләм ижтимагый чараларны оештыру белән бәйле булган законда каралган чараларны тормышка ашыра;

- жирлектә терроризмның асылын аңлату буенча һәм аның ижтимагый куркыныч булыу турында мәгълумат- пропаганда чаралары оештыра һәм үткәрә, шулай ук гражданнарда терроризм идеологиясен кабул итмәүне формалаштыру буенча, шул исәптән мәгълумат материалларын, басма продукцияне тарату юлы белән, аңлату эшләре һәм башка чаралар үткәрүне оештыра;

- муниципаль милектә яки жирле үзидарә органнарының карамагында булган объектларны террорчылыкка каршы торуга таләпләрне үтәүне тәэмин итә;

- жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телен һәм мәдәниятен үстерүгә ярдәм итү, милләтләр арасында килемчыгуна нығытуга юнәлтелгән чараларны булдыру һәм тормышка ашыру, милли азчылыкны тәшкил иткән халыкларның хокукларын тормышка ашыру, күчеп килгән халыкларның ижтимагый һәм культуралы жайлашуын, милләтара (этника) низахларны булдырмын тәэмин итә;

9) мәдәният, спорт һәм балалар һәм яшьләр белән эшләү өлкәсендә:

- балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча чаралар оештыра һәм уздыра;

10) Татарстан Республикасы кануннары һәм федераль кануннар белән Жирлек жирле үзидрә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә:

- Татарстан Республикасы кануннары һәм федераль кануннар белән Жирлек жирле үзидрә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үти;

- дәүләт вәкаләтләрен үтәү өчен бирелгән материал һәм финанс чараларын тиешле куллануны тәэмин итә һәм хисап алып бара;

- Татарстан Республикасы кануннары һәм федераль кануннар белән туры китереп билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен тормышка ашыру турында хисап тапшыра;

- Жирлек Советы каары белән туры китереп тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәүне тормышка ашыру өчен Жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагында булган материал ресурсларны һәм финанс чараларын өстәмә куллануны тәэмин итә;

11) башка вәкаләтләр:

- Жирлек Башлыгы эшчәнлеген оештыру, хокук, мәгълумат, материал-техник һәм башка тәэмин итүне тормышка ашыра;

- бу Уставның 5нче маддәсенең 1нче өлешенең 8-10, 17 һәм 20нче өлешләрендә каралган жирлек өчен әһәмиятле булган мәсьәләләрне чишү

максатыннан, гражданнарны ирекле нигездэ жирлек өчен социаль әһәмиятле булган эшләргә (шул исәптән дежур тору) тарту турында каарлар кабул итә һәм аларның үтәлешен оештыра;

- канун белән, әлеге Устав белән, Жирлек Советы каарлары белән Жирлек Советы һәм Жирлекнең башка жирле үзидарә органнары компетенциясенә караган вәкаләтләрдән тыш Жирлек өчен әһәмиятле булган мәсьәләләр буенча башка вәкаләтләрне башкара.

2.Башкарма

комитет

жирлекнең

аерым бер урын өчен әһәмияте булган мәсьәләләргә карамаган мәсьәләләрне чишу буенча түбәндәгө вәкаләтләрне тормышка ашыра:

- Жирлек музейларын булдыра;

- Жирлектә нотариус булмаган очракта канун белән караган нотариаль гамәлләрне башкара;

- опека һәм тәрбиячелек буенча эшчәнлекне тормышка ашыруда катнаша;

- Жирлек территориясендәге жирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын тормышка ашыру белән бәйле булган эшчәнлекне тормышка ашыруда булышлык итә;

- Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм жирлек территориясендә милләтара бәйләнешләр өлкәсендә чаralарны тормышка ашыруга булышлык итә;

- Жирлек территориясендә урнашкан муниципаль учреждениеләр һәм предприятиеләрне мобилизацион әзерләү буенча чаralарны оештыруда һәм тормышка ашыруда катнаша;

- муниципаль янғын сагы хезмәтен булдыра;

- туризмны үстерүгә шартлар тудыра;

- кеше хокукларын яклаучы иҗтимагый контролъне тормышка ашыручы иҗтимагый күзәтчелек комиссияләренә ярдәм күрсәтә һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга булышлык итә;

- инвалиларның иҗтимагый оешмаларына ярдәм күрсәтә, шулай ук “Россия Федерациясендә инвалиларны иҗтимагый яклау турында” 24нче ноябрь, 1995нче ел, №181-ФЗ Федераль канунына яраклаштырып бөтөнrossия иҗтимагый инвалилар оешмалары төзегэн организацияләргә ярдәм итә;

- федераль кануннарда билгеләнгән шартлар һәм тәртип буенча оешмаларның хезмәт курсатуен бәйсез бәяләү тәртибен оештыру өчен шартлар тудыра;

- торак турында канун белән туры китереп гражданнарга муниципаль торак фонды торак йортларын социаль қулланудагы торак фонды торак йортларын найм килешүе буенча бирә;

- жирлек территориясендә яшәгән караусыз хайваннарны тотып алу һәм асрау буенча чаralарны тормышка ашыра;

- “Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында” Федераль канунында караган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чаralарны тормышка ашыра;

- инвалидларның, сәламәтлекләре мөмкинлекләре чикле булган кешеләр өчен физик культура һәм спортны, жиңелләшкән спортны һәм жиңелләшкән физик культураны үстерүгә булышлык итә.

VIнчы бүлек. Жирле үзидарәнең башка органнары. Жирле үзидарә органнарының үзара мөнәсәбәтләре

51нче маддә. Жирлекнең Ревизия комиссиясе.

1. Жирлекнең Ревизия комиссиясе жирле үзидарәнең даими финанс контроле коллегиаль органы.

2. Жирлекнең Ревизия комиссиясе рәис һәм ике әгъзадан тора.

Жирлекнең Ревизия комиссиясен оештыру, эшчәнлеге тәртибе, вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы, “Россия Федерациясе субъектлары һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм эшчәнлегенең гомуми принциплары турында” 7нче февраль, 2011нче ел, №6-ФЗ федераль кануны, “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль кануны, Жирлек Советы раслаган жирлекнең Ревизия комиссиясе турында Кагыйдәнамәсе, башка муниципаль норматив хокук актлары белән билгеләнә.

Федераль кануннар билгеләгән очракларда һәм тәртиптә Жирлекнең Ревизия комиссиясен оештыруны һәм эшчәнлеген хокукый җайга салу шулай ук Татарстан Республикасы кануннары белән тормышка ашырыла.

52нче маддә. Жирлекнең Сайлау комиссиясе.

1. Жирлекнең Сайлау комиссиясе муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, жирлек депутатын чакырту буенча тавыш бируне әзерләү һәм үткәрүне оештыра, жирлек чикләрен үзгәртү буенча, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бируне тормышка ашыра.

2. Жирлекнең Сайлау комиссиясе жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасына кермәгән муниципаль органы булып тора.

3. Жирлекнең Сайлау комиссиясе жирлек Советы тарафыннан федераль кануннар, Татарстан Республикасы кануны һәм Татарстан Республикасы Сайлау кодексы билгеләгән тәртиптә формалаша.

4. Жирлекнең Сайлау комиссиясе вәкаләтләре вакыты биш ел.

5. Жирлекнең Сайлау комиссиясе хәлиткеч тавыш хокуку белән 6 әгъза исәбеннән формалаша.

6. Жирлекнең Сайлау комиссиясе эшчәнлеген финанслауны тәэмин итү чыгымнары Россия Федерациясе бюджеты классификациясе белән яраклаштырып жирлек бюджетында аерым юл белән карала.

7. Жирлекнең Сайлау комиссиясе вәкаләтләре, аның эшчәнлегенең тәртибе һәм гарантияләре федераль кануннар, Татарстан Республикасы кануннары һәм

әлеге Устав, жирлек Советы раслаган жирлекнең Сайлау комиссиясе түрүнде Кагыйдәнамәсе белән жайга сала.

8. Жирлек Советы мөрәҗәгате нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Үзәк Сайлау комиссиясе каары буенча Жирлекнең Сайлау комиссиясе вәкаләтләре территориаль сайлау комиссиясенә тапшырыла ала.

53нче маддә. Жирлек Советының, Жирлек Башлыгының, Жирлек Башкарма комитетының һәм жирлек жирле үзидәрәсенең башка органнарының үзара мәнәсәбәтләренең нигезе

1. Бу Кагыйдәнамәдә билгеләнгән вәкаләтләрне бүлү белән туры китереп, Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы һәм Жирлек Башкарма комитеты үз вәкаләтләрен мөстәкыйль рәвештә башкара.

2. Жирлек Советы һәм Жирлек Башкарма комитеты кануннарда, бу Устав белән билгеләнгән формада Жирлекнең икътисади һәм ижтимагый үсеше процессы белән нәтиҗәле идарә итү максатыннан һәм аның халкы ихтыяжларыннан чыгып үзара бәйләнештә булырга тиеш.

3. Жирлек Советы һәм Жирлек Башкарма комитеты бер-берсенә кабул ителгән хокук актларын кул куелганнын соң жиده көн эчендә жибәрәләр.

4. Жирлек Советы Башлыгы Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе буларак, Жирлек Советына Жирлек Советы хокук актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү яки естәмәләр кертү түрүнде тәкъдимнәр белән мөрәҗәгать итергә хокуклы, шулай ук суд тәртибендә аларга шикаять белдерергә хокуклы.

5. Жирлек жирле үзидәрәсенең башка органнарының үзара мәнәсәбәтләре тәртибе жирлек Советы тарафыннан билгеләнергә мөмкин.

54нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнары арасында бәхәсләрне чишу

Жирлекнең жирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен тормышка ашыру буенча бәхәсләр килешү яки суд тәртибендә чишелә.

VIIнче бүлек. Жирле үзидарә органнарының һәм муниципаль органнары эшчәнлегенең гражданлык-хокук һәм финанс нигезләре

55нче маддә. Юридик шәхес хокукуна ия булган Жирлекнең жирле үзидарә органнары

1. Федераль кануннарга һәм әлеге Уставка туры китереп, юридик шәхес хокуку Жирлек Советына һәм Жирлек Башкарма комитетына бирелә.

2. Жирлек Советы каары буенча Жирлек Башкарма комитеты структурасы белән туры китереп, юридик шәхес хокуку жирлек Башкарма комитетының башка органнарына бирелә ала.

56нчы маддә. Юридик шәхес буларак Жирлекнең жирле үзидарә органнары

1. Жирлек Башлыгы Жирлек исеменнән мөлкәт һәм башка хокук һәм бурычларны ала һәм тормышка ашыра ала, судта ышанычнамәдән башка чыгыш ясый ала.

2. Юридик шәхес хокуки бирелгән Жирлекнең жирле үзидарә органнары идарә итү функцияләрен тормышка ашыру өчен барлыкка килгән муниципаль казна учреждениеләре булып торалар, һәм федераль кануннар билгеләгән тәртиптә юридик шәхес буларак дәүләт теркәүен узарга тиеш.

57нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнарын финанслау

Жирлекнең жирле үзидарә органнарын тотуга чыгымнарны финанслау бары тик Жирлек бюджетының үзенең кереме хисабына гына тормышка ашырыла.

VIIIнче булек. Жирлек башлыгынына һәм Жирлекнең муниципаль вазифаларын башкаручы башка шәхесләренә бирелә торган иҗтимагый һәм башка гарантиеләр

58нче маддә. Жирлек башлыгынына һәм Жирлекнең муниципаль вазифаларын башкаручы башка шәхесләренә бирелә торган иҗтимагый һәм башка гарантиеләр

Жирлек башлыгынына һәм Жирлекнең муниципаль вазифаларын башкаручы башка шәхесләренә бирелә торган иҗтимагый һәм башка гарантиеләр “Татарстан Республикасында жирле үзидарәнең сайлап куелган дәүләт хезмәтендәге шәхеснең муниципаль берәмлекнең сайлап куелган органы депутатының вәкаләтләрен тормышка ашыруда гарантияләре турында” 12нче февраль, 2009нчы ел, №15-ЗРТ Татарстан Республикасы кануны белән туры китереп билгеләнә.

59нчы маддә. Жирлек Советы депутатының, башка дәүләт хезмәтендәге шәхесләрнең эшчәнлегенең иҗтимагый һәм башка гарантиеләре

1. Азат ителмичә эшләүче Жирлек Советы депутатына Жирлек Советының һәм аның органнарының утырышларында катнашкан өчен, Жирлек Советының аерым йөкләмәләрен үтәгән вакытта гамәлдәге канун белән каралган акчалата түләү һәм башка түләүләр каралган.

2. Узенең вәкаләтләрен азат ителеп башкаручы Жирлек Башлыгы урынбасарына, Жирлек Башлыгы вазифаларын башкарганда, бу Кагыйдәнамәдә каралганча, Жирлек Башлыгының айлык акчалата түләү күләменең 90% күләмендә акча түләү каралган.

3. Кануннарга, Жирлек Советы карарлары белән туры китереп Жирлекнең Ревизия комиссиясе әгъзаларына һәм Сайлау комиссиясе әгъзаларына бу органнарның эшендә катнашкан вакытта акчалата түләү каралган.

60нчы маддә. Жирлек Башлыгы, Жирлек Советы депутатларының иминлеге гарантияләре

1. Жирлек Советы депутатлары, шул исәптән Жирлек Башлыгы хокукларын, аларны жинаять һәм административ җаваплылыкка тартканда, тоткарлаганда, кулга алганда, төнту оештырганда, сорау алганда, аларга карата жинаять-процессуаль һәм административ – процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук депутатка карата, аның эш бүлмәсен, багажын, шәхси һәм эш транспорт чараларын, язышу, кулланган элемтә чараларын, аңа кагылышлы документларны тикшерү буенча оператив-эзләү чаралары үткәргәндә, гарантияләр федераль кануннар белән билгеләнә.

2. Кануннарга яраклаштырып, Жирлек Советы депутаты тавыш биргәндә әйтегән фикер, позиция өчен, аның статусына туры килгән башка гамәлләре, шул исәптән аның вәкаләтләре беткәнче, жинаять һәм административ җаваплылыкка тартыла алмый. Бу кагыйдәнамә Жирлек Советы депутаты тарафыннан халык алдында кимсеть, яла ягу һәм башка федераль кануннар белән җаваплылыкка тарту каралган тәртип бозулар булган очракларга карамый.

IXнчы бүлек. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хезмәтендәге шәхесләрнең җаваплылығы

61нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хезмәтендәге шәхесләрнең җаваплылығы

Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хезмәтендәге шәхесләр федераль кануннарга туры китереп, Жирлек халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында җаваплы булалар.

62нче маддә. Жирлек Советы депутатларының Жирлек халкы алдында җаваплылығы

1. Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән Жирлек Башлыгының Жирлек халкы алдында җаваплылығы элеге депутатның аны сайлаган жирлек халкы ышанычын югалту нәтижәсендә башлана.

2. Жирлек халкының ышанычын югалткан Жирлек Советы депутаты, шул исәптән Жирлек Башлыгы, бу Устав белән каралган нигез буенча һәм тәртиптә чакыртып алына ала.

63нче маддә. Жирлекнең сайлап қуелган органнары һәм дәүләт хезмәтендәге шәхесләрнең дәүләт алдындагы җаваплылыклары

1. Федераль кануннарга туры китереп, Жирлек Советының, Жирлек Башлыгының дәүләт алдындағы жаваплылығы Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституция кануннарын, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы кануннарын һәм бу Уставны бозган очракта чыгарылған суд каары нигезендә башлана, шулай ук Жирлекнең жирле үзидарә органнарына тапшырылған аерым дәүләт вәкаләтләрен тиешенчә тормышка ашырмаган очракта башлана.

2. Жирлек Советын тарату нигезе һәм тәртибе, жирлек Башлыгын вазифасыннан азат итү һәм отставкаға жибәрү “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль кануны белән билгеләнә.

64нче маддә. Жирлекнең сайлап қуелған органнары һәм дәүләт хезмәтендәге шәхесләрнең физик һәм юридик затлар алдындағы жаваплылығы

Жирлекнең сайлап қуелған органнары һәм дәүләт хезмәтендәге шәхесләрнең физик һәм юридик затлар алдындағы жаваплылығы федераль кануннар белән билгеләнгән тәртиптә башлана.

Хичы бүлек. Жирлекнең муниципаль хокук актлары

65нче маддә. Жирлекнең муниципаль хокук актлар системасы

1. Жирлекнең муниципаль хокук актлар системасына керәләр:

1) жирлек Уставы, жирле референдумда кабул ителгән хокук актлары;

2) Жирлек Советының норматив һәм башка хокук актлары;

3) Жирлек Башлыгының, Башкарма комитетның һәм жирле үзидарә органнарының дәүләт хезмәтендәге затлары һәм башка органнарның бу Устав белән каралған норматив һәм башка хокук актлары.

2. Жирлек Уставы һәм жирле Референдумда кабул ителгән каар килеш ясалған хокук актлары муниципаль хокук актлар системасында югара юридик көчкә ия булған актлар булып тора, туры көчкә ия һәм бөтен Жирлек территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокук актлары бу Уставка һәм жирле референдумда кабул ителгән хокук актларына каршы килергә тиеш түгел.

3. Жирле үзидарәнең дәүләт хезмәтендәге затлары һәм органнары кабул иткән муниципаль хокук актлары бөтен Жирлек территориясендә һичшикsez үтәлергә тиеш.

4. Муниципаль хокук актлары, бу органнар яки вазифалар юкка чыгарылганда, муниципаль хокук актларын кабул иткән (чыгарған) жирле үзидарә органнары тарафыннан юкка чыгарыла яки аларның гамәлдә булу вакыты туктатылып тора, яки бу органнарның һәм дәүләт хезмәтендәге затларның вәкаләтләре исемлеге жирле үзидарә органнары яки дәүләт хезмәтендәге затлары

тарафыннан үзгәрсө, шулай ук суд тарафыннан юкка чыгарыла, ә федераль кануннар һәм Татарстан Республикасы кануннары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләре жирле үзидарә органнары тарафыннан тормышка ашырылуын жайга салган өлешендә, Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенән вәкаләтле органнары белән, яки Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенән вәкаләтле органнары белән тормышка ашырылганда юкка чыгарыла.

5. Норматив характерда булмаган муниципаль хокук акты аны кабул иткән жирле үзидарә органы яки жирле үзидарәнен дәүләт хезмәтендәге шәхесе тарафыннан эшмәкәрләрнең хокукларын саклау буенча вәкаләтлекләр турында канунга туры китереп бирелгән Россия Федерациясенең эшмәкәрләрнең хокукларын саклау буенча вәкаләтлекләр буенча канунына туры китереп, Россия Федерациясе Президенты каршындагы Вәкаләтле вәкилнең тиешле боерыгы алынган очракта, һичшикsez туктатыла. Алынган боерыкны үтәү турында муниципаль жирлек Башкарма комитеты яки жирлек жирле үзидарсенең дәүләт хезмәтендәге кешесе Россия Федерациясе Президенты каршындагы Вәкаләтле вәкиленә өч көн эчендә, ә Жирлек Советы – алар карап кабул иткән көннән соң өч көннән дә соңга калмычка хәбәр итергә тиеш.

6. Эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген тормышка ашыруны нигезсез кыенлаштырган кагыйдәнамәләрне ачыклау максатыннан эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген тормышка ашыру мәсьәләләренә кагыльшлы муниципаль норматив хокук актлары Татарстан Республикасы кануны белән туры китереп муниципаль норматив хокук актлары билгеләгән тәртиптә жирле үзидарә органнары үткәргән экспертизын узарга тиеш.

7. Муниципаль хокук актларын үтәмәгән өчен халық, оешма житәкчеләре, жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимиите органнары дәүләт хезмәтендәге затлар, федераль кануннарга һәм административ хокук бозулар турындагы Татарстан Республикасы Кодексына яраклаштырып, җаваплы була.

66нчы маддә. Гражданнарың туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән караплары

1. Аерым бер урын өчен эһәмияте булган мәсьәләләрне жирлек халкы тарафыннан чишү гражданнарың турыдан-туры жирле референдумда белдерелгән туры ихтыяр белдерү юлы белән тормышка ашырыла.

2. Жирлек халкы тарафыннан туры ихтыяр белән кабул ителгән карапны тормышка ашыру өчен өстәмә муниципаль хокук акты кабул итү (чыгару) кирәк икән, әлеге актны кабул итү (чыгару), аларның компетенцияләренә кергән Жирлекнең жирле үзидарә органы яки жирле үзидарәнен дәүләт хезмәтендәге шәхесе, референдумда кабул ителгән карап үз көченә кергәннән соң 15 көн эчендә тиешле муниципаль хокук актын әзерләү һәм (яки) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш.

3. Гражданнар тарафыннан туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карапны тормышка ашыру өчен кирәклө булган муниципаль хокук актын бастырып

чыгару сроклары бозылу, Жирлек Башлыгын чакыртып алу, Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга жирлек булып тора.

67нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хезмәтендәге шәхесләр тарафыннан кабул ителгән муниципаль хокук актларының төрләре

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хезмәтендәге шәхесләр аларга йөкләтелгән вәкаләтләрне башкарганда түбәндәге муниципаль хокук актлары чыгаралар:

- 1) Жирлек Советы- Жирлек Советы каарлары;
- 2) Жирлек Башлыгы- Жирлек Башлыгы каарлары һәм әмерләре;

3) Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе –Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе каарлары һәм әмерләре.

2. Жирлекнең җирле үздарә дәүләт хезмәтендәге башка шәхесләр үзләренең вәкаләтләре кысаларында, аларның статусын билгеләүче бу Устав белән, башка муниципаль хокук актлары белән билгеләнгәнчә, әмерләр һәм боерыклар чыгаралар.

68нче маддә. Муниципаль хокук актларын әзерләү

1. Муниципаль хокук актлары проектлары Жирлек Башлыгы, Жирлек Советы депутатлары, Югары Ослан районы прокуроры, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданнарының инициатив төркеме, шулай ук аны алыш бару мәсьәләләре буенча жирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан кертелә ала.

2. Муниципаль хокук актлары проектларын керту тәртибе, ана беркетелә торган документларның исемлеге һәм формасы жирлекнең Совет Регламентына туры китереп һәм жирлек Башлыгы белән билгеләнә.

3. Эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген тормышка ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокук актлары Татарстан Республикасы кануны белән туры китереп муниципаль хокук актлары белән билгеләнгән тәртиптә жирле үзидарә органнары тарафыннан җайга салу йогынтысын бәяләү үтәргә тиеш.

Муниципаль норматив хокук актларын җайга салу йогынтысын бәяләү ”Татарстан Республикасында жирле үзидарәләр турында” 28.07.2004 ел, № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы кануны белән туры китереп муниципаль хокук актлары белән билгеләнгән тәртиптә жирле үзидарә органнары (жирле үзидарә органнарының сыйлап куелган шәхесләре) тарафыннан үткәрелә.

4. Эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген тормышка ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокук актларына экспертиза эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген тормышка ашыруны нигезсез кыенлаштырган кагыйдәнамәләрне ачыклау максатыннан үткәрелә.

5. Муниципаль норматив хокук актларына экспертиза”Татарстан Республикасында жирле үзидарәләр турында” 28.07.2004 ел, № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы кануны белән туры китереп жирле үзидарәнең тиешле органнары раслаган планнар белән муниципаль хокук актлары белән билгеләнгән тәртиптә

жирле үзидарә органнары (жирле үзидарә органнарының сайлап куелган шәхесләре) тарафыннан үткәрелә.

69нчы маддә. Жирлек Советының хокук актлары

1. Жирлек Советы, аның компетенциясенә караган мәсьәләләр буенча, Жирлек территориясендә үтәлергә тиешле кагыйдәләрне билгели торган каарлар кабул итә, Жирлек Башлыгын отставкага жибәрү турында каар кабул итә, шулай ук Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча башка каарлар һәм Федераль кануннар, Татарстан Республикасы кануннары, Жирлек Уставы белән аның компетенциясенә караган башка сораулар буенча каарлар кабул итә.

2. Федераль кануннар белән башка нәрсә кааралмаган булса, Жирлек Советы каарлары билгеләнгән Жирлек Советы депутатлары санының күпчелек тавышы белән кабул ителә.

3. Жирле салым һәм жыюларны билгеләү, үзгәрту һәм юкка чыгаруны, Жирлек бюджеты акчаларын тотуны тормышка ашыруны күздә тоткан Жирлек Советы каарлары Жирлек Советы тикшерүенә Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе инициативасы буенча яки аның бәяләмәсе булганда кертелә ала. Күрсәтелгән бәяләмә Жирлек Советына Жирлек Башкарма комитетына проект каары тапшырылгач утыз көн эчендә тапшырыла.

4. Жирлек Советы каарлары Жирлек Башлыгы тарафыннан аларны кабул иткәннән соң өч көн эчендә имзалана һәм бу Уставта билгеләнгән тәртиптә бастырылып чыгарыла (халыкка житкерелә).

70нче маддә. Жирлек Башлыгының хокук актлары

1. Жирлек Башлыгы канунда, бу Уставта, Жирлек Советы каарларында билгеләгәнчә үзенең вәкаләтләре кысаларында, Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча каарлар һәм боерыклар, Жирлек жирле үзидарә органнарына федераль кануннар һәм Татарстан Республикасы кануннары белән тапшырылган дәүләт вәкаләтлекләрен тормышка ашыру белән бәйле булган каарлар кабул итә, шулай ук Жирлек Башкарма комитеты эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча боерыклар чыгара.

2. Жирлек Башлыгы бу Устав белән аның компетенциясенә караган үзенең вәкаләтләре кысаларында, башка мәсьәләләр буенча каарлар һәм боерыкларны “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” Федераль кануны, башка федераль кануннар белән туры китереп чыгара.

71нче маддә. Муниципаль хокук актларының бастырып чыгару, халыкка житкерү һәм гамәлгә керү тәртибе

1. Жирлек Советы каарлары, каар белән башка нәрсә билгеләнмәгән булса, Жирлек Башлыгы аларга кул куйгач, 10 көн узганнын соң үз көченә керә.

Жирлек Советының салым һәм жыюлар турындағы хокук актлары Россия Федерациясе Салым кодексына туры китереп үз көченә керә.

Жирлек Советының Жирлек Уставын кабул итү һәм бу Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турындағы каары федераль кануннарда, әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Жирлек Башлыгының, Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесенең хокук актлары, бу актлар белән башка нәрсә каралмаса, аларга кул куелган көннән үз көченә керә.

3. Муниципаль берәмлекләр аларның оештыручысы булган организацияләрнең хокук статусын билгеләүче, кеше һәм гражданин хокукларына, ирегенә һәм бурычларына қагылышлы муниципаль хокук актлары, шулай ук жирле үзидарә органнары арасында төзелгән килешүләр аларны рәсми рәвештә бастырып чыгарғаннан соң (халыкка житкерелгәннән соң) үз көченә керә.

4. Һәр муниципаль хокук актының реквизитлары булырга тиеш: исеме, кул кую көне (Жирлек Советы кабул иткән хокук актларына—Жирлек Советы кабул иткән көн), регистрация номеры, хокук актына кул куйган дәүләт хезмәтендәге затның исеме.

5. Жирлек Советының, федераль кануннар белән аларны тарату чикләнгән муниципаль хокук актларыннан кала, Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы, Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе тарафыннан кабул ителгән Жирлек бюджеты турындағы каары, аның үтәлеше турында отчёты, жирле салым һәм жыемнарны билгеләү турында, Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән башка норматив хокук актлары кул куелғаннан соң жиде көн эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

6. Рәсми рәвештә, жирле референдумны билгеләү турында, Жирлек чикләрен үзгәтү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре турында, Жирлек Башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау турында, Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе һәм аның урынбасарларын сайлау турында һәм канунга туры китереп башка норматив булмаган хокук актлары басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

7. Норматив булмаган хокук актлары, кануннарга һәм бу Уставка туры китереп рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка житкерелу) мөһим булмаганлыктан, аны чыгарган Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хезмәтендәге затлар чыгарган каар буенча бастырылып (халыкка житкерелә) чыгарыла ала.

8. Бастырып чыгарғанда (халыкка житкерелгәндә) муниципаль хокук актларының реквизитлары, “Идел яңалыклары” гәҗитенең чыккан көне, хокук акты текстын Татарстан Республикасы хокук мәгълумат рәсми порталында бастырып чыгарған көне, жирлекнең мәгълумат стендларында урнаштырылган көне күрсәтелә.

9. Муниципаль норматив һәм норматив булмаган хокук актларын рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка житкерү) хокук акты текстын “Идел яңалыклары” район гәҗитендә, яки хокук акты текстын Татарстан Республикасы хокук мәгълумат рәсми порталында бастырып чыгару аша тормышка ашырыла.

Өстәмә рәвештә норматив хокук актлары Югары Ослан муниципаль районның рәсми сайтында, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләр Порталында урнаштырыла ала.

10. Муниципаль норматив һәм башка хокук актларын халыкка житкерү гомуми мәгълуматны Жирлекнең мәгълумат стендларында урнаштыру юлы белән житкерүдән гыйбәрәт. Күрсәтелгән мәгълумат стендларының саны, аларны урнаштыру урыннары жирлек Советы тарафыннан раслана һәм Жирлек халкының норматив һәм башка хокук актлары белән тоткарлыксыз танышуына мөмкинлек тәэмин итергә тиеш. Муниципаль норматив һәм башка хокук актлары күрсәтелгән мәгълумат стендларында аларны урнаштырган көннән алып 30 көн эчендә торырга тиеш.

11. Муниципаль хокук актлары, шул исәптән жирле референдумда (гражданнар жынында) кабул ителгән хокук акты каарлары итеп рәсмиләштерелгән жирле үзидарә органнарының хокук актлары Татарстан Республикасы кануны билгеләгән тәртиптә оештыру һәм алып бару Татарстан Республикасы юстиция Министрлыгы тарафыннан тормышка ашырылган Татарстан Республикасы норматив хокук актларының регистрына кертелергә тиеш.

Х1нче бүлек. Жирлекнең икътисади нигезе

72нче маддә. Жирлекнең икътисади нигезе

Жирлекнең икътисади нигезен Жирлекнең муниципаль милкендә булган мөлкәт, Жирлек бюджеты акчасы, шулай ук Жирлекнең мөлкәт хокуклары тәшкил итә.

73нче маддә. Жирлекнең муниципаль мөлкәте

1. Жирлекнең милкендә була ала:

1) жирлек өчен әһәмиятле булган мәсьәләләрне чишү өчен билгеләнгән мөлкәт;

2) Татарстан Республикасы кануннары һәм федераль кануннар белән билгеләнгән очракларда жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен башкару өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук "Татарстан Республикасында жирле үзидарәләр турында" 28.07.2004 ел, № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы канунының маддәсенең 4нче өлеше белән каралган тәртиптә аларга тапшырылган жирле үзидарә органнарының аерым дәүләт вәкаләтләрен башкару өчен билгеләнгән мөлкәт;

3) Жирлек Советы Каары белән туры китереп Жирлекнең жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарә вазифаи затлары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятие һәм учреждение эшчеләренең эшчәнлеген тәэмин иту өчен билгеләнгән мөлкәт;

4) жирле үзидарә органнарына федераль кануннар белән кирәклә мәсьәләләрне чишү өчен аларны чишү хокуки бирелгән мөлкәт, һәм алар әһәмиятле булган мәсьәләләргә карамаган очракта;

5) федераль кануннарга туры китереп башка мөлкәт.

74нче маддә. Жирлекнең муниципаль мөлкәтенә ия булу, аны қуллану һәм аның белән эш итү

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары, Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль кануннарга һәм аларга туры китереп кабул ителгән жирлекнең жирле үзидарә органнары норматив – хокук актларына туры китереп, Жирлек исеменнән мөстәкыйль рәвештә муниципаль мөлкәткә ия булалар, аны қулланалар һәм аның белән эш итәләр.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары муниципаль мөлкәтне вакытлыча яки дайми қулланырга физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт власте органнарына, Татарстан Республикасы дәүләт власте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнарына бирергә хокуклы, тартып алырга, федераль кануннарга туры китереп башка килешүләр ясарга хокуклы.

3. Жирлекнең жирле үзидарә органнары Россия Федерациясе Хөкүмәте башкарма властенән федераль органы вәкаләтлеге билгеләгән тәртиптә муниципаль мөлкәтнең реестрларын алыш бара.

75нче маддә. Муниципаль предприятие, учреждение һәм хужалык җәмгыятыләре

1. Жирлек муниципаль предприятие һәм учреждениеләр тәзи, үзгәртеп кора һәм бетерә ала, шул исәптән әһәмиятле булган мәсьәләләрне чишү буенча вәкаләтләрне башкару өчен кирәк булган муниципальара хужалык җәмгыятыләре төзүдә катнаша ала.

2. Оештырычы функцияләрен һәм вәкаләтләрен тормышка ашыручы жирле үзидарә органнары муниципаль предприятие һәм учреждениеләрнең эшчәнлеге максатын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, әлеге предприятие һәм учреждениеләрнең житәкчеләрен вазифага билгели һәм вазифадан азат итә, бу Устав һәм муниципаль хокук актлары белән каралган тәртиптә аларның эшчәнлекләре турында отчёtlарны тыңлый.

3. Жирлекнең жирле үзидарә органнары Жирлек исеменнән муниципаль казна учреждениеләрнең бурычлары буенча субсидиар җавап бирәләр һәм федераль кануннар билгеләгән очракта һәм тәртиптә аларның үтәлүен тәэмин итәләр.

76нчы маддә. Жирлекнең муниципаль мөлкәтен хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары

1. Муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары федераль кануннарга туры китереп Жирлек Советы каарлары белән билгеләнә.

2. Муниципаль мөлкәтне куллану һәм хосусыйлаштырудан кергән керем Жирлек бюджетына керә.

77нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган муниципаль предприятие, учреждение һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре

Жирлекнең жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган муниципаль предприятие, учреждение һәм оешмалар белән, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, кануннар белән башка нәрсә билгеләнмәгән булса, килешү нигезендә төзелә.

XIIнче бүлек. Жирлекнең финанс нигезе

78нче маддә. Жирлекнең бюджеты

1. Жирлекнең үз бюджеты бар.

2. Жирлек бюджеты Жирлек Советы тарафыннан муниципаль хокук акты формасында эшләнә һәм раслана.

3. Жирлек бюджетында жирле үзидарә органнарының Жирлек өчен әһәмиятле булган мәсьәләләрне чишу буенча вәкаләтләрен тормышка ашыруга юнәлтелгән чыгымнары аерым күздә тотыла, һәм Татарстан Республикасы кануннары һәм федераль кануннар белән аларга тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан тормышка ашыруны тәэмин итү өчен бирелгән субвенцияләре, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр хисабына тормышка ашырылган Жирлек бюджетының тиешле чыгымнары аерым күрсәтелә.

4. Жирлек жирле үзидарә органнары федераль кануннар һәм аларга туры китереп кабул ителгән Россия Федерациясенең башка норматив- хокук актлары билгеләгән тәртиптә дәүләт властеның федераль органнарына һәм (яки) Татарстан Республикасы дәүләт органнарына Жирлек бюджеты үтәлеше турында отчёт тапшыралар.

79нчы маддә. Жирлектә бюджет процессы

1. Жирлек бюджетын формалаштыру, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен контролльдә тоту Жирлек жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә башкарыла. Жирлек бюджетын формалаштыру, раслау һәм үтәү тәртибе Россия Федерациисе Бюджет кодексы, федераль кануннар һәм алар тарафыннан кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы кануннарына туры китереп тормышка ашырыла.

2. Жирлек бюджеты проекты, Жирлек бюджетын раслау турында Жирлек Советы каары, аның үтәлеше турында еллык отчёт, Жирлек бюджетының үтәлеше барышы турында квартал отчёты һәм жирле үзидарә органнары муниципаль

хезмәткәрләренең, муниципаль учреждение эшчеләренең саны турында, аларны тотуга киткән фактик чыгымнарын күрсәткән мәгълумат рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә)тиеш.

3. Жирлек Советының жирле салымнар турында муниципаль хокук актларына үзгәрешләр кертү турында норматив- хокук актлары, Жирлек Советының Россия Федерациясе бюджет системаһының бюджет чыгымнарын үзгәртүгә китерүче бюджет хокук мәнәсәбәтләрен җайга салучы алдагы финанс елында һәм планлы вакыт эчендә көченә керүче муниципаль хокук актлары, алдагы финанс елында һәм планлы вакыт эчендә көченә керүче муниципаль хокук актларын Жирлек Советына керткән көнгә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

4. Жирлек бюджеты проекты өч елга төзелә һәм раслана (алдагы финанс елында һәм планлы чорга).

5. Алдагы финанс елында һәм планлы чорга Жирлек бюджеты проекты Жирлекнең ижтимагый-икътисадый үсешен алдан әйтүгә таянып Жирлекнең чыгым йөкләмәләрен финанс тормышка ашыру нигезендә төзелә.

6. Алдагы финанс елында һәм планлы чорга Жирлек бюджеты проекты Жирлек Башкарма комитеты билгеләгән Россия Федерациясе Бюджет кодексы, аның таләпләрен үтәп кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Уставка туры китерелгән тәртиптә һәм вакытта төзелә.

7. Алдагы финанс елында һәм планлы чорга Жирлек бюджеты проектын төзу түбәндәгеләргә нигезләнә:

- Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен билгели торган (бюджет сәясәтенә таләпләр) Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Собраниесенә юлламалары кагыйдәнамәләрендә;

- ижтимагый-икътисадый үсешен алдан әйтүдә;
- бюджет сәясәтенең һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләрендә;
- муниципаль программаларда.

8. Алдагы финанс елында һәм планлы чорга Жирлек бюджеты турында каарда Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль кануннар һәм алар тарафыннан кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Жирлек Советы муниципаль хокук актлары (бюджет турында каардан кала) билгеләгән тәртиптә, бюджетның керемнәренең төп күләме, чыгымнарының төп күләме, бюджет дефициты, шулай ук башка күрсәткечләр бюджетның төп тасвиrlамасы булырга тиеш.

9. Жирлек бюджеты турында каар белән расланалар:

- Жирлек бюджеты керемнәренең төп идарәчеләре исемлеге;

- Жирлек бюджеты дефицитын финанслау чыганакларының төп идарәчеләре исемлеге;

- алдагы финанс елында һәм планлы чорга бюджет чыгымнарын классификацияләүнең чыгымнары төрләрен бүлекләр һәм бүлекчәләр, максатчан маддәләр, төркемнәр (төркемнәр һәм төркемчәләр) арасында, муниципаль программалар һәм программадан тыш эшчәнлек юнәлешләре буенча ассигновать ителгән бюджет акчасын бүлү, шулай ук Россия Федерациясенең Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы кануны, Жирлек Советы Каарына туры китереп

билгеләнгән очракларда бюджет чыгымнарын классификацияләүнең чыгымнары төрләрен бүлекләр һәм бүлекчәләр арасында бүлү ;

- алдагы финанс елында һәм планлы чорга бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

- алдагы финанс елында һәм планлы чорга чыгымнарының ведомство структурасында бюджет чыгымнарын классификацияләүнең чыгымнары төрләрен бүлекләр һәм бүлекчәләр, максатчан маддәләр, төркемнәр арасында ассигновать ителгән бюджет акчасын бүлү;

- ачык норматив йөкләмәләрне үтәүгә юнәлтелгән ассигновать ителгән бюджет акчасының гомуми күләме;

- алдагы финанс елында һәм планлы чорда Россия Федерациясенең бюджет системасының башка бюджетлардан алынган һәм (яки) башка бюджетларга бирелгән бюджетара трансферлар күләме;

- Жирлек бюджетының шартлы раслана торган (расланган) чыгымнарының гомуми күләме планлы чорның беренче елына Жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләменең 2,5 проценттан ким булмаган күләмдә (Россия Федерациясенең бюджет системасының башка бюджетлардан алынган бюджетара трансферлар хисабыннан каралган, тиешле максатларга каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмаганда), планлы чорның икенче елына Жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләменең 5 проценттан ким булмаган күләмдә (Россия Федерациясенең бюджет системасының башка бюджетлардан алынган бюджетара трансферлар хисабыннан каралган, тиешле максатларга каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмаганда);

- алдагы финанс елына һәм планлы чорына бюджет дефицитын финанслау чыганаклары;

- алдагы финанс елыннан соң килгән һәм планлы чор елыннан соң елның 1нче гыйнварына муниципаль эчке бурычның югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиген күрсәтеп;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, алар тарафыннан кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Жирлек Советы муниципаль хокук актларына туры китереп билгеләнгән Жирлек бюджетының башка курсәткечләре.

10. Алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджеты турында карар проекты планлы чорның расланган бюджетының планлы параметрларын үзгәрту юлы белән һәм планлы чорга бюджет проектының икенче елы параметрларын аларга өстәү юлы белән раслана.

Алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджеты турында карар проекты планлы чорның расланган бюджет күрсәткечләренә ачыклык кертә һәм планлы чорга төzelүче бюджетның икенче елы күрсәткечләрен раслай.

Жирлекнең расланган бюджетының планлы чорының параметрларына ачыклык керту түбәндәгеләрне күздә тота:

- алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджеты турында карар проектын карап чыгу кирәк булган күрсәткечләргә ачыклык кертүне раслау;

- Жирлек бюджеты чыгымнары ведомство структурасының расланган курсәткечләрен арттыру яки киметү турында раслау, яки Жирлек бюджеты

чыгымнарының өстәмә максатчан маддәләре һәм (яки) төркемнәре буенча аңа бюджеттан бүләп бирелгән акча көртүне раслау.

11. Алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджеты турында карап проекты белән беррәттән Жирлек Советына тәкъдим ителә:

- алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджет сәясәтенең һәм Жирлек салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

- шушы финанс елының узган вакыты буенча Жирлекнең ижтимагый – икътисадый үсешенең якынча нәтиҗәләре һәм Жирлекнең ижтимагый – икътисадый үсешенең шушы финанс елына көтелгән нәтиҗәләре;

- Жирлекнең ижтимагый – икътисадый үсеше турында алдан эйту;

- алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлекнең консолидир бюджетының төп тасвиrlамалары турында (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет житешмәү) алдан эйту;

- Жирлек бюджеты проектына аңлатма языу;

- бюджетара трансфертларны бүлү методикалары (методика проектлары) һәм исәп – хисаплары;

- алдагы финанс елы ахырына һәм планлы чорның һәм елының ахырына муниципаль бурычның өске чиге;

- шушы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;

- Жирлек Советы, Жирлекнең Ревизия комиссиясе тәкъдим иткән Жирлекнең Башкарма комитеты белән күрсәтелгән бюджет сметаларына карата килешмәүчәнлекләр килеп чыккан очракта күрсәтелгән органнарның бюджет сметасы проектлары;

- алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджеты керемнәрен классификацияләү һәм Жирлек бюджетын финанслау чыганакларын маддәләр буенча санау;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, алар тарафыннан кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Уставка туры китереп билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

Муниципаль программалар һәм программадан тыш эшчәнлек юнәлешләре буенча ассигновать ителгән бюджет акчасын бүлү бюджеты турында карап расланган очракта бюджет турында карап проектына муниципаль программаларның паспортлары тәкъдим ителә.

Бюджет турында карапда ассигновать ителгән бюджет акчасын бүлү буенча күшымта булмаган очракта, бюджет акчасын бүлү буенча күшымта бюджет турында карап проектының аңлатма язының тәкъдимнәр өлешенә кертелә.

12. Алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджеты проектын төзу Россия Федерациясе Бюджет кодексына, федераль кануннар, аларга туры китереп кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы кануннары белән туры китереп Жирлек Башкарма комитеты тарафыннан тормышка ашырыла.

13. Жирлек Башкарма комитеты алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджеты турында карап проектын шушы елның 15нче ноябреннән дә соңга калмыйча Жирлек Советы карап чыгуына кертә.

14. Алдагы финанс елына һәм планлы чорга, Жирлек Советы муниципаль хокук акты белән билгеләнгән, Жирлек бюджеты турында карап проектын карап чыгу һәм аны раслау тәртибе, әлеге проектны карап чыгу һәм аны раслауны, алдагы финанс елының 1нче гыйнварына кадәр һәм планлы чоры башланганчы тәэмин итергә тиеш, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 184нче маддәсе белән туры китереп күрсәтелгән карап белән күрсәткечләрне һәм характеристикаларны раслау күзә тотыла.

15. Жирлек бюджеты турында карап, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм (яки) Жирлек бюджеты турында карап белән башка нәрсәләр каралмаган булса, 1нче гыйнвардан көченә керә һәм финанс елының 31нче декабренә кадәр гамәлдә була.

Жирлек бюджеты турында карап билгеләнгән вакытта рәсми рәвештә бастырылып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

16. Жирлекнең жирле үзидарә органнары Жирлек бюджетының баланслылыгын һәм федераль кануннар һәм Татарстан Республикасының кануннары билгеләгән бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салу буенча, бюджет процессын тормышка ашыру буенча, дефицит күләме, муниципаль бурычның күләме һәм структурасы, Жирлекнең бюджет йөкләмәләрен үтәүне тәэмин итә.

17. Жирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациясе бюджет кануны белән, салымнар һәм жыемнар турында кануннар белән һәм башка мәжбүри түләүләр турында кануннарга туры китереп формалаша.

18. Жирлек бюджеты чыгымнары Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган формаларда тормышка ашырыла.

19. Жирлек бюджеты чыгымнарын тормышка ашыру, федераль кануннар һәм Татарстан Республикасының кануннары билгеләгән очраклардан кала, дәүләт властенең федераль органнары вәкаләтләрен, Татарстан Республикасы дәүләт власте органнарын финанслауга рөхсәт итлеми.

20. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексына туры китереп тормышка ашырыла.

80нче маддә. Муниципаль ихтияжларны тәэмин иту өчен сатып аулар

1. Муниципаль ихтияжларны тәэмин иту өчен товарлар, хезмәт, ярдәм сатып алу “Дәүләт һәм муниципаль ихтияжларын тәэмин иту өчен товарлар, хезмәт, ярдәм сатып алу өлкәсендә контракт системасы турындагы” 5нче май, 2013нче ел, №44-ФЗ Россия Федерациясе канунына туры китереп башкарыла.

2. Муниципаль ихтияжларын тәэмин иту өчен товарлар, хезмәт, ярдәм сатып алу Жирлек бюджеты чаралары хисабына башкарыла.

81нче маддә. Жирлек гражданнының үзара салым чаралары

1. Гражданнының үзара салым чаралары аерым бер урын өчен эһәмияте булган мәсьәләләрне чишүне тормышка ашыру

өчен гражданнарың бер тапкыр тұләуе. Гражданнарың үзара салым тәртибендә тұләуләрнең күләме, алар өчен тұләу күләме киметелгән, Жирлек (жирлек составына кергән торак пункты) гражданнарың гомуми санының 30 процентыннан артып китмәгән аерым гражданнар категориясеннән кала, Жирлекнең һәр гражданины өчен тигез күләмдә билгеләнә,

2. Әлеге маддәнең 1нче пункттында күрсәтелгән гражданнарың бер тапкыр тұләуләрен керту һәм куллану мәсьәләләре жирле референдумда, ә “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль канунының 25.1нче маддәсенең 1нче өлешенең 4.1 пункты караган очракта, гражданнар жыенында хәл ителә.

82нче маддә. Жирлекнең муниципаль бурыч алуы

1. Жирлек муниципаль бурыч алуны тормышка ашырырга хокуклы, шул исәптән Россия Федерациисе Бюджет кодексы һәм Жирлек Уставы белән туры кiterеп муниципаль берәмлекләр исеменнән эчке базарда урнаштырылган Россия Федерациисе валютасында қыйммәтле кәгазыләр чыгару юлы белән, Россия Федерациисе Бюджет кодексына туры кiterеп Россия Федерациисе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка керүче муниципаль бурыч йөкләмәләре кiterеп чыгаручы кредитлар юлы белән тормышка ашырырга хокуклы.

2. Жирлек исеменнән муниципаль бурыч алуны тормышка ашыруга хокук Россия Федерациисе Бюджет кодексы белән туры кiterеп Жирлекнең Башкарма комитетына бирелә.

83нче маддә. Жирлекнең жирле бюджеты үтәлеше

1. Жирлекнең жирле бюджеты үтәлеше Россия Федерациисе Бюджет кодексына туры кiterеп тормышка ашырыла.

2. Жирлек бюджеты кассаның гомуми булуы нигезендә һәм чыгымнарың исәптә булу нигезендә башкарыла.

3. Жирлек бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәту, Жирлек бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счётын ачу һәм алып бару Татарстан Республикасы һәм Россия Федерациисе кануннары белән билгеләнгән тәртиптә алып барыла.

4. Жирлек бюджеты үтәлеше жыелма бюджет язмасы һәм жирлекнең касса планы нигезендә оештырыла.

84нче маддә. Бюджет отчёты. Жирлек бюджеты үтәлешенең еллык отчёты

1. Жирлекнең бюджет отчёты еллык булып тора.

2. Жирлекнең бюджет отчёты бюджет чаralарының тиешле төп администраторларының жыелма бюджет отчёты нигезендә Жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан төзелә .

3. Жирлек бюджетының үтәлүе турында еллык отчёты Жирлек Советы карары белэн расланырга тиеш.

4. Жирлек Советына тәкъдим иткәнче, Жирлек бюджетының үтүлүе турында еллык отчёты төп администраторларының тышкы бюджет отчётын һәм Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык отчётына йомгак ясауны үз эченә алган эчке тикшерү узарга тиеш.

Жирлек бюджетының үтүлүе турында еллык отчётын эчке тикшерү әлеге Устав белэн билгеләнгән тәртиптә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәп Жирлек Советы раслаган муниципаль хокук акты билгеләгән тәртиптә Жирлекнең Ревизия комиссиясе яки Жирлек Советы тарафыннан тормышка ашырыла.

5. Жирлекнең Башкарма комитеты ача нәтижә әзерләү өчен Жирлек бюджетының үтүлүе турында отчётны шуши елның 1нче апреленнән дә соңга калмыйча тапшыра. Жирлек бюджетының үтәлүе турында еллык отчётка нәтижә әзерләү төп администраторларының бюджет акчаларын еллык бюджетын тышкы тикшерү мәгълumatлары нигезендә 1 айдан артмаган вакыт эчендә үткәрелә.

6. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык отчётына йомгак Жирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан, бер үк вакытта Жирлекнең Башкарма комитетына юнәлтелеп, тәкъдим ителә.

7. Жирлекнең Башкарма комитеты ел саен шуши елның 1нче маеннан да соңга калмыйча Жирлек Советының карар проекты күшымтасы белэн отчётлы финанс елы өчен Жирлек бюджетының үтүлүе турында, Жирлек бюджетының үтәлүе турында башка бюджет отчёты һәм Россия Федерациясе Бюджет кануннары белэн караган башка документларны Жирлек Советына тапшыра.

8. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык отчётын карап чыгу нәтижәләре буенча Жирлек Советы Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык отчётын раслау турында яки кире кагу турында карар кабул итә.

Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык отчётын Жирлек Советы кире каккан очракта, мәгълumatларның тулы булмаган яки дөрес булмаган фактларын бетерү өчен һәм 1 айдан да соңга калмыйча кабат тапшыру өчен кире кайтарыла.

9. Жирлек бюджетының үтәлеше турында карар белэн Жирлек бюджетының гомуми керемнәре, чыгымнары һәм дефицит қуләмен күрсәтеп, отчёт финанс елы өчен Жирлек бюджетының үтәлеше турында отчёты раслана.

Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык отчётын раслау турында Жирлек Советының карарына аерым күшымталар белэн түбәндәге күрсәткечләр раслана:

- бюджет керемнәренең классификация кодлары буенча Жирлекнең бюджет керемнәре ;
- бюджет керемнәренең керем төрләренең кодлары буенча Жирлекнең бюджет керемнәре, керемнәренең кече төрләре, бюджет керемнәренә караган дәүләт идарәсе операция секторларының классификациясе;
- Жирлекнең бюджет керемнәре идарә тармагы структуралары буенча Жирлекнең бюджет керемнәре;
- бюджет керемнәренең классификациясенең бүлекләре һәм кече бүлекчәләре буенча Жирлекнең бюджет керемнәре;

- бюджетларның дефицитын финанслау чыганакларын классификация кодлары буенча Жирлекнең бюджеты дефицитын финанслау чыганаклары;

- төркемнәр, кече төркемнәр, маддәләр, бюджет дефицитын финанслау чыганаклары төрләренең кодлары буенча Жирлекнең бюджеты дефицитын финанслау чыганаклары.

85нче маддә. Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле Россия Федерациясе бюджет канунын һәм башка бюджет хокук бозуларны җайга салучы норматив хокук актларын үтәүне тәэмин итү максатыннан тормышка ашырыла.

Муниципаль финанс контроле эчке һәм тышкы, алдагы һәм аннан соңғы була ала.

2. Бюджет хокук бозулар өлкәсендә тышкы муниципаль финанс контроле Жирлекнең Ревизия комиссиясе контроль эшчәnlеге булып тора .

3. Бюджет хокук бозулар өлкәсендә эчке муниципаль финанс контроле Жирлекнең Башкарма комитеты органы (дәүләт хезмәтендәге шәхесләр) булган муниципаль финанс органнары контроль эшчәnlеге булып тора.

4. Алдагы муниципаль финанс контроле Жирлек бюджет системасының бюджеты үтәлгән вакытта бюджет бозылуларын кисәтү һәм булдырмый калу максатыннан тормышка ашырыла.

5. Аннан соңғы муниципаль финанс контроле, аларның үтәлеше, учёт һәм хисап законлы икәнен билгеләү максатыннан, Жирлек бюджет системасының бюджеты үтәлеше нәтижәләре буенча тормышка ашырыла.

XIVнче булек. Жирлекнең Уставын кабул итү. Бу Уставка үзгәрешләр керту

86нчы маддә. Жирлекнең Уставы проектын әзерләү тәртибе, бу Уставка үзгәрешләр керту

1. Бу Уставка үзгәрешләр керту турында Жирлек Уставы проекты, Жирлек Советы каары проекты Жирлек Советына Жирлек Башлыгы, Жирлек Советы депутатлары, жирлек прокуроры, ижтимагый территориаль үзидарә органнары, гражданнарың инициатив төркемнәре тарафыннан кертелергә мөмкин.

2. Жирлек Уставы проектын, бу Уставка үзгәрешләр керту турында каар проектын әзерләү өчен Жирлек Советы каары белән махсус комиссия төзелә ала. Әлеге комиссия эшнәдә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт власте органнары белгечләре, эксперtlар чакырыла ала.

3. Жирлек Уставы проектын, бу Уставка үзгәрешләр керту турында каар проекты, аларны Жирлек Советы карап чыккан көнгә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча, кануннарга туры китереп Жирлек Советы билгеләгән тәртиптә әлеге Устав проекты буенча тәкъдимнәрне, гражданнарың аны тикшергәндә катнашу тәртибен исәпкә алыш рәсми рәвештә бастырылып чыгарга (халыкка җиткәрелергә)

тиеш. Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында муниципаль хокук акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибе, шулай ук гражданнарың аны тикшергәндә катнашу тәртибен, жирлек Уставын Россия Федерациисе Конституциясе белән туры кiterеп әлеге үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертелгән очракта рәсми рәвештә бастырып чыгару кирәкми.

4. Жирлек Уставы проекты буенча Жирлек Советының бу Уставка үзгәрешләр керту турында карарын Жирлек Советында карап чыгу алдыннан бу Уставка туры кiterеп халык алдында тыңлаулар үткәрелә.

87нче маддә. Жирлекнең Уставын кабул итү, бу Уставка үзгәрешләр керту тәртибе

1. Жирлек Уставы проектын, бу Уставка үзгәрешләр керту турында карар проектын Жирлек Советы Жирлек Советы Регламенты белән туры кiterеп икедән дә ким булмаган уқылышта тормышка ашыра.

2. Жирлек Уставы проектын, бу Уставка үзгәрешләр керту турында карар проектын кабул иткәннән соң, беренче уқылышта әлеге проект Жирлек Башлыгы тарафыннан Жирлек Советы депутатларына жибәрелә.

3. Жирлек Уставы, бу Уставка үзгәрешләр керту турында карар Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән ике өлешендәге тавыш белән кабул ителә. Эгәр Жирлек Башлыгы Жирлек Советы рәисе вазифаларын башкарса, рәиснең тавышы Жирлек Уставын, Жирлек Уставы проектына үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында муниципаль хокук актын кабул иткәндә Жирлек Советы депутаты тавышы булып исәпкә алына.

4. Жирлек Уставын яңа басмада үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында муниципаль хокук акты итеп язылышы рөхсәт итеми. Бу очракта Жирлекнең яңа уставы кабул ителә, э Жирлекнең башта гамәлдә булган Уставы һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында муниципаль хокук акты Жирлекнең яңа Уставы көченә кергән көннән көчен югалткан дип санала.

88нче маддә. Жирлек Уставының, бу Уставка үзгәрешләр керту турында карарның көченә керүе

1. Жирлек Уставы, бу Уставка үзгәрешләр керту турында карар федераль кануннар белән билгеләнгән тәртиптә, муниципаль берәмлекләрнең уставларын теркәү үткәрү өлкәсендә федераль органның вәкаләтле башкарма власте территориаль органында дәүләт теркәүен узарга тиеш.

2. Жирлек Уставы, бу Уставка үзгәрешләр керту турында карар дәүләт теркәүен узаганнан соң, жиде көн эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкәрелергә) тиеш һәм рәсми рәвештә басылып чыгарғаннан соң (халыкка житкәрелергәннән соң) көченә керә.

Жирлек Башлыгы Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында карар дәүләт теркәүен узаганнан соң, муниципаль берәмлекләрнең уставларын теркәү үткәрү өлкәсендә федераль органның вәкаләтле башкарма власте территориаль

органында дәүләт теркәуен узганнын соң жиде көн эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

3. Жирлек жирле үзидарә органнары структурасын, жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен (вәкаләтләр, вәкаләтлекләр вакыты һәм жирле үзидарә дәүләт хезмәтендәге сайлап куелган шәхесләне сайлау тәртибеннән кала) үзгәртүче Жирлек Уставына керткән үзгәрешләр, Жирлек Уставына әлеге үзгәрешләрне һәм өстәмәләрне керту турында муниципаль хокук актын кабул иткән Жирлек Советы вәкаләтләре вакыты чыкканнан соң көченә керә.

4. Жирлекнең Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр муниципаль хокук акты белән кертелә һәм түбәндәгечә рәсмиләштерелә:

1) Жирлек рәисе һәм жирлек Башлыгы имзалаған Жирлек Советы каары, яки Жирлек Советы рәисе вазифаларын башкаручы жирлек рәисенең үзе тарафыннан;

2) Жирлек Советы кабул иткән һәм жирлек рәисе имзалаған аерым норматив хокук акты белән. Бу очракта әлеге норматив хокук актында жирлек Советының аны кабул итү турында реквизитлары куела. Жирлек Советының мондый каарына жирлек Уставына кертелүче үзгәрешләр һәм өстәмәләр көченә керү турында күчеш нигезләмәләре һәм нормалары куелу рөхсәт ителми.